

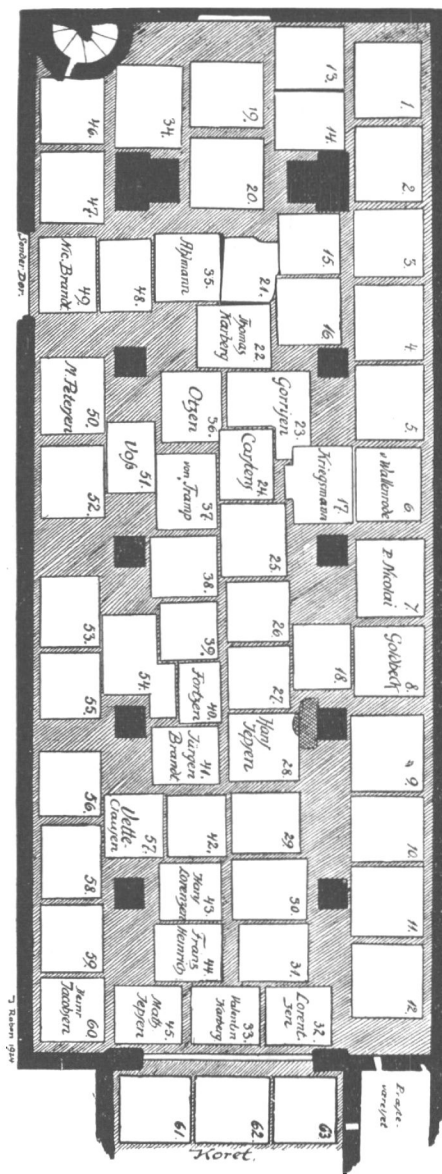
FAMILIER OG ENKELTPERSONER MED GRAVSTEDER I ST. MARIEKIRKEN I SØNDERBORG

VED

CHRISTIAN MAIBØLL

Den vigtigste kilde til oplysningerne om gravstederne i Mariekirken i Sønderborg er en gammel regnskabsbog, der omfatter aarene fra 1554 til 1733 og er ført af de skiftende kirkejurater. Fortegnelsen over de begravede findes ellers i de løse kirkeregnskaber, som for tiden før 1711 kun er bevarede fra 1602 til 1645 og 1648-1649. Efter borgmester Jacob Jensens død 1693 herskede der stor utilfredshed med eftermanden Conrad Petersen, ligesom der var strid om mange af byens forhold, ikke mindst om skatteligningen. Borgernes klager blev hørt, og kong Christian V nedsatte 1698 en kommission med guvernøren hertug Ernst August og statholderen greve Frederik Ahlefeldt til Langeland og Rixingen som medlemmer. Kommissionens papirer, der giver et godt indblik i alle byens forhold i sidste halvdel af det 17. aarhundrede, omfatter ogsaa en skatteliste, der blandt andet meddeler, hvilke borgere dengang (1698) ved køb havde sikret sig stolestader og familiebegrovelser i Mariekirken. Mærkeligt nok nævnes der her kun 33 hele og tre halve gravsteder, deraf 19 hele og et halvt tilhørende borgere i Sønderborgs første kvarter (Perlegade), 13 hele og to halve gravpladser til ejendomme i byens andet kvarter og endelig et gravkammer, som tilhørte magister Brandts enke i St. Jørgensby.

Ved Mariekirkens restaurering i efteraaret 1924 blev der lagt et nyt gulv. Ved fjernelsen af det gamle kom begravelserne til syne, og det viste sig, at der fandtes 63 gravkamre indenfor kirkens mure. Desværre var der dengang hverken tid eller raad til en grundig undersøgelse, og desuden viste det sig, at otte grave var fyldt med beton til støtte for kirkens vestmur og pillerne under taarnet, mens 29 var uden indskrifter paa væggene. Alligevel lykkedes det museumsinspektør Jens Raben at finde navnene paa mange af de familier, der i

Gravene i Mariekirken og deres ejere.

gammel tid fandt deres sidste hvilested i byens kirke. Rabens resultater offentliggjordes 1925 i „Vor Hjemstavn“ (udgivet af Historisk Samfund for Als og Sundeved), side 163–172, og mere udførligt i bogen om St. Mariekirken i Sønderborg (Fra Als og Sundeved, hefte XXXVI, 1957), side 56–65.

1. AHLMANN, HANS MICHELSEN, raadmand i Sønderborg; gravsten med indskrift: „Dieses Begräbnis gehöret Hans Michel Ahlmann und seiner geliebten Ehefrau Cicilia Ahlmanns und ihren Erben erblich 1752“. Indskrifter i graven: paa nordvæggen: „Hier ruhen die Gebeine unsers Vaters u. Freundes Hans M. Ahlmann, geb. 1692, gest. 1768 und unserer Mutter und Freundin Cecilia Ahlmann, geb. 1712 d. 1. Ap. gest. den 7. Febr. 1791, lebte 22 Jahr Jgfr. und 34 Jahr verh. und 23 Jahr Wittwe“. – Paa vestvæggen: „Hier ruhet Meine vortrefflige gute Frau Christiane Ahlmann geb. Thulen, geb. in Flensburg d. 29. Sept. 1738, Hochzeit in Sonderburg 1769, gest. den 15. Aug. 1809, 31 Jahr Jfr. 40 Jahr verheiratet, Mutter zu 2 Sön. ein Tocht.“

Christiane Thulen var gift med skibskaptajn Hans Ahlmann, søn af ovenn. raadmand, døbt den 22. marts 1743, død den 5. dec. 1818.

2. AUGSBORG, PETER, sikkert den Peter Owsborch, som den 12. april 1635 viedes til jomfru Anna Fecht. Ved kirkeregnskabet den 8. februar 1649 var hr. Peter Ouszborch jurat. 1647 havde Peter Ouszborch, kornskriver paa det fyrstelige hus, skænket 100 rdl., desuden 20 rdl. til skolen. Ved regnskabet den 10. februar 1681 lod hr. DIEDRICH EICHENBRUCH sig indskrive for salig Peter Augsburgs begravelse i den lille gang paa kvindesiden, som i henhold til protokol var tilfaldet ham ved konkursen den 1. september 1679.
3. BALTZER, CLAUS (Baldtzersen), havde en begravelse i nærheden af den søndre kirkedør. Han døde 1602 (udateret), hans hustru Lisbeth i december 1606.
4. BALTZER, ERNST, byfoged i Sønderborg fra 1611 til sin død den 17. december 1643, søn af foregaaende, født i Sønderborg den 28. maj 1578, gift ca. 1603 med Eva Weltzin, født den 20. september 1580 paa det adelige gods Sammit i Mecklenburg, død den 8. april 1645, ringet den 9. og 10. april. (Epitafium i kirken). Den 4. februar 1636 købte fyrstelig naades byfoged Ernesto Baltzersen et gravsted i kirken fra den søndre kirkedør og pillen

- til hans faders grav. 1645 nævnes, at sal. byfoged Ernst Baltzer havde faaet en arvebegravelse i kirken, to kister bred, bag prædikestolen i den lille gang for 10 rdl.
5. Fru MARIA BALTZARINN, død paa Majbølgaard den 9. februar 1670, begravet i Sønderborg kirke den 23. februar, født i Sønderborg den 2. februar 1620, døbt samme dag, datter af hr. Jens Jørgensen, kammertjener og hofskræder hos hertug Hans den yngre, og hustru Dorothea Nickels, gift paa Nykøbing slot den 24. oktober 1642 med hr. JOACHIM ERNST BALTZARN, daværende kongelig amtsskriver paa Kronborg slot, senere forpagter af Taasinge og Majbølgaard. Manden er sikkert en søn af byfoged Ernst Baltzer. (Ligprædiken af Johs. Boldich, trykt i Slesvig 1670.)
  6. BECKER, JESPER (ogsaa kaldt JASPER BRUN), raadmand i Sønderborg fra 1602 til 1614. Hans enke ELLIN JESPERs betalte i aaret 1626 yderligere 30 mark for en arvebegravelse i kirkens midtergang, tre kister bred, for hvilken der tidligere var betalt 40 mark. 1616 blev der betalt 20 mark.
  7. BENDIXEN, ERNST CHRISTOPH, borger og guldsmed i Sønderborg, ejede 1690 sammen med guldsmed Jürgen Matzen en begravelse i kirken, som den 6. februar 1690 købtes af hr. Andreas Kaat den ældre. Ernst Christoffer Guldsmed viedes den 5. juni 1682 til Paul Meyers jomfru datter. Familien nævnes ikke i indbyggerfortegnelsen fra 1698. (Christine Meyer, døbt 21. august 1664.)
  8. BETKEN, HANS, borgmester i Sønderborg. 1587 blev der for borgmesterens søsters begravelse betalt 10 mark lybsk til kirken. 1589 betalte Anna Betken for sin salig mands begravelse 50 mark.
  9. BOLDICH, JOHANNES, født den 15. juli 1597, død den 4. april 1674, student i Rostock 1623, vesperpræst i Sønderborg 1630, hofpræst og provst fra 1636 til sin død. Gift to gange: a) den 19. juni 1631 med Felicitas Stakelböke, der bisattes i kirken den 22. januar 1640 (ringet den 20. og 21. januar); anden hustru: Jacobine Herger. 1640 fik hofpræst Johannes Boldich en arvebegravelse i korets sydside: „Auff Gnediges bewillung I.F.G. ist Dero Hoffprediger Johanni Böldich ein Erbbegräbnis im Chor auf der Süderseiten unter dem Pulpett vergönnet, Selbiges ihm auch vom Ehrbaren Rath willig eingeräumet worden, davor er der Kirchen wieder ein Erkenntnis versprochen hat, worein auch seine sähliche Frau Felicitas den 22. January diesses Jahres niedergesetzet worden. In der folgenden Rechnung, so Anno 1641 den 4. February in des Ehrenvesten, Achtbaren und wol-

- geachteten Andresz Jensen Behausung ist gehalten worden, hat der Ehrwürdige und wohlgelahrte H. Johannes Boldichius, Präpositus und Hofprediger aus christlichem Herzen unser Stadt Kirche vor die Erbbegräbnis in dem Chor, welche von dem Durchlauchtigen Hochgebornen Fürsten und Herrn, Herrn Johan Christian, Erbe zu Norwegen, Herzog zu Schleswig, Holstein, unsern allerseits gnädigen Fürsten und Herrn Ihm allergnädigst ist verehret worden, Zehn Reichsthaler zu einer rühmlichen Erkenntnis gegeben und verehret, wobei dieses abgeredet und bewilliget worden, dasz künftig vor Eröffnung derselben Begrebnis der Kirche nicht solle gegeben und entrichtet werden“.
10. BOY, DAVID, nævnes i indbyggerfortegnelsen fra 1698 med et hus i byens andet kvarter, til hvilket der hørte stald, en have paa hin side, to stolestader og en begravelse i kirken. David Boy, raadmand og klosterforstander, søn af Claus Boy og Marincke Herrn, døbt den 17. nov. 1671, død den 4. juni 1727, var gift to gange: a) den 20. oktober 1705 med Ellina, enke efter Daniel Christensen, datter af Peter Hoeg, død den 4. april 1724, 74 aar gl. b) den . . . . . med Anna, datter af Jacob Jebsen, forpagter paa Østerholm, og Marie, født ca. 1707, død den 1. februar 1796 som enke efter raadmand Johann Jacob Clausen.
  11. BRANDT, BARTELT, fik 1647 en begravelse i kirken under den lange kvindestol nærmest prædikestolen. En mand af dette navn findes hverken i vielsesregisteret eller i daabsregisteret fra 1618 til 1717.
  12. BRANDT, JOHANNES, vesperpræst i Sønderborg, søn af præsten Johs. Brandt og første hustru Margrethe sst., døbt den 15. januar 1622, begravet den 12. dec. 1676; gift a) den 7. sept. 1656 med Trincke, sal. Johs. Steuermanns datter; b) den 24. sept. 1671 med Anna Auguste, datter af borgmester Jacob Jensen, døbt den 14. okt. 1655. 1668 overlod hans svigermoder Birgitte Steuermann, født Jebsen, ham den grav i kirken, som Anthony Organist 1626 købte i den lille gang ved sydsiden for 50 mark.
  13. BRANDT, JÜRGEN, købmand i Sønderborg, født ca. 1575, død 65 aar gl. den 18. marts 1640 (ringet 19. marts); hustru Cathrine, der døde 45 aar gammel den 14. februar 1637 (ringet den 14., 15. og 16. februar). Epitafium i kirken; formentlig den Jürgen Brandt, som den 18. november 1618 viedes til Kathrina Bendixes. En steddatter Anna døde 1636, ringet den 7. november. Jürgen Brandt testamenterede 100 rdl. til kirken.

14. BRANDT, JÜRGEN, den yngre, købte 1653 en arvebegravelse i kirken foran prædikestolen og over mod mandsstolene for 80 mark lybsk. Jürgen Brandt købte denne grav sammen med svigerfaderen ERNESTUS JOBST HEIDMÜLLER, som ogsaa betalte sin del af købesummen. Senere er tilføjet: „Nun laut Kaufbrief gehört Ernst Heidmüllers halber Teil Bendix Jepsen erblich“. Jürgen Brandt, formentlig søn af foregaaende, døbt den 12. maj 1626, og gift ca. 1650 med Dorothea Sophie, Ernst Heidmøllers datter, døbt Sønderborg den 21. december 1628.
15. BRANDT, MATZ, raadmand, og hustru Margrethe Matzes købte den 11. januar 1611 en grav i kirken indenfor den vestre kirkedør for 110 mark lybsk, og hver gang en skulle begraves, skulle der efter gammel skik udredes 5 mark. Senere er tilføjet: Denne grav har efter sin Alter Vater Hr. Matthias Clausen, raadmand i Sønderborg. 1626 oplyses, at salig Matz Brandts arvinger har udvidet og forbedret deres arvebegravelse og derfor betalt kirken 10 mark. Matz Brandt døde 1618, ringet den 19. februar, Margrethe Brandt 1619, ringet den 15. april.
16. BRANDT, NICOLAI, borgmester. Regnskabet den 4. februar 1657: Ved denne lejlighed blev Asmus Schwarrers begravelse, som i henhold til kirkebogen købtes 1621 og ligger under orgelet paa sydsiden, solgt til borgmester Nicolaus Brandt. Den 3. februar 1659, da regnskabet aflagdes hos juraten Matthias Paulsen, meddeles: Hr. borgmester Nicolay Brandt har købt en begravelse af Jens Vogt den yngre og Cathrine Peters(?) arveligt og egen, som ligger under orgelet ved sydsiden. Senere er her tilføjet: I februar 1679 ved kirkens regnskab har hr. borgmester JACOB JENSEN denne grav.
17. BRANDT, NICOLAI, magister. Ved regnskabet, som den 10. febr. 1664 holdtes hos juraten Peter Høg, købte præsten, magister Nicolai Brandt en begravelse nærmest ved den øvre kirkedør, hvor tidligere den gamle Nickel Hofskræder (Petersen) var begravet, arveligt og til ejendom, hvilket sted, da det kun var snævert og smalt blev overladt til magisteren med den derpaa liggende sten for 40 mark lybsk paa grund af hans lange og tro tjeneste ved kirken. Det maa være den Nicolai Brandt, der døde den 20. oktober 1680. I indbyggerfortegnelsen fra 1698 nævnes magister Brandts enke med et hus og to boliger i St. Jørgensby. Til huset hørte stald, gaardsplads, to stolestader og en fri begravelse i kirken.

18. BRANDT, NICOLAI, magister, søn af nr. 17, død den 3. nov. 1693 synes at have haft en grav i kirken, idet en enke i fortegnelsen fra 1698 nævnes i byens første kvarter med hus, stald, have, to stolestader og en begravelse i kirken. (Side 6). Enken Anna Auguste, datter af borgmester Jacob Jensen samt enke efter Johannes Brandt (død 1676), maa være død før 1711. (Se Johs. Brandt, nr. 12).
19. BRANDT, THOMAS, borgmester i Sønderborg, var kirkejurat i 1621, og i dette aar købte han en arvebegravelse i den brede gang mod syd ved mandsstolene og gav kirken 10 mark 5 skilling. 1607 havde hans hustru Marina Steffens for Hans Fodermarschalls begravelse samme steds betalt 5 mark 9 skilling. 1626 lod borgmesteren graven forbedre og betalte yderligere 5 mark. Thomas Brandt døde den 24. november 1638 (ringet fra den 25. til 29. nov.), hans hustru Marina Steffens den 23. oktober 1641 (ringet fra 24.-26. oktober).
20. BROCHDORP, DETLEF, amtmand i Sønderborg. Hans gravsten, der stammer fra den gamle kirke, har følgende indskrift: „Hir licht begraven de duchtige vnd ehrenveste Detlef Brochdorp, Amptman tho Sonderborg, gestorven Fridages na der Vordkundingne Marie im MDXXXVIII Jar, den Godt genedich si“. (Her ligger begravet den dygtige og ærbare Detlef Brokdorp, amtmand i Sønderborg, død fredagen efter Marie bebudelse (29. marts) i det 1538te aar, Gud være ham naadig.)
21. BRUNO, JÜRGEN, formentlig søn af Peter Bruno, præst i Sottrup (død 1572), født ca. 1524, død 107 aar gammel 1631, ringet den 20. og 21. december. Den 24. februar 1633 viedes hans enke Anna til Martinus Lokerus, fyrstelig naades præceptor. 1603 købte forhenværende kapellan Jürgen Brun en begravelse i kirken ved prædikestolen for 50 mark lybsk og betalte straks 24 mark, aaret efter 20 mark 12 skilling og 1617 5 mark 6 skilling. Et epitafium over ham er forsvundet.
22. BRUNCKERSEN, PETER, borgmester i Sønderborg fra 1591 til 1707, ringet den 4. til 6. september. Hans grav i kirken overtoges 1681 af Hans Jürgen Schneider, der var gift med sønnesønnens datter Anne Marie Brunckersen fra Ulkebøl.
23. BUNAW, RUDOLFF, fyrstelig Naades forhenværende Marschall, der betegnes som salig 1587, da der for hans begravelse i kirken betaltes 16 mark 8 skilling.
24. DE BÄHR, NICOLAS, byskriver i Sønderborg, døde den 27. dec.

- 1721 i en alder af 59 aar, bgr. den 14. januar 1722; hans hustru Anna Margretha døde den 30. dec. 1728, 73 aar 3 md. gl. begr. den 12. jan. 1729. Den 6. februar 1703 fik præsten Eberhard Vette en grav i kirken mellem Jens Jepsens og de Bährs grave. 1725 fik Valentin Karberg bysekretærens grav.
25. CARSTENS, GERHARD WILHELM, købmand i Sønderborg, søn af købmand Peter Bugislaff Carstens og Ida Margrethe Harder, døbt den 2. april 1725, død den 21. juli 1767; gift den 26. oktober 1747 med Helene Marie, datter af købmand Lorenz Karberg og Brigitte Sagers i Sønderborg, døbt den 21. oktober 1725, død den 22. november 1786. Indskrift paa gravens vestvæg: „Secl. Gerhard Wilhelm Carstens Erben“.
26. CARSTENS, HANS BUGISLAUS, købmand og raadmand i Sønderborg, søn af gartner Karsten Jacobsen og anden hustru Ellina, døbt den 22. januar 1658, død den 29. marts 1724, begr. den 13. april; gift den 11. juni 1682 med Helene, datter af sekretær Peter Brandt og Cathrine, døbt den 26. jan. 1662, død den 19. dec. 1725, bgr. den 4. januar 1726 til prædiken. Hans Bugislaus var 1698 ejer af et hus i byens første kvarter, med have, stald to stolestader og en grav i kirken, som han den 8. februar 1688 havde overtaget efter Jens Vogt den ældre. Graven laa ind under mandsstolene i nærheden af Lorenz amtsskrivers (Lorenzen) begravelse. *Se tilføjelse fra 1688 nr. 151.*
27. CARSTENSEN, PETER, tidligere hofbarber, og hustru Margaretha Møller, fik 1645 af hans fyrstelige naade overladt en arvebegravelse under prædikestolen i den lille gang, to kister bred, i hvilken begravelse den salig mand er nedsat. Peter Karstensen, fyrstelig naades hofbarber, døde 1644, ringet fra 10. til 12. februar.
28. CHRISTENSEN, DANIEL, tingskriver, fik den 7. februar 1683 overladt en grav i kirken af arvingerne efter sognepræsten i Nybøl, Samuel Nicolai. 1688 købte Daniel Christensen salig sekretær og hofraad Georg Thurs hus med grav i kirkens store gang. Daniel Christensen, der 1665 nævnes som skriverdreng paa Ladegaarden, viedes den 5. november 1676 til Peter Høgs datter Lina, der døde 74 aar gl. den 4. april 1724, bgr. den 19. april. Hun viedes den 20. oktober 1705 til den senere raadmand David Boy. *Se nr. 10.*
29. CHRISTENSEN, LAUE (eller Lorenz), skipper, ejede 1698 et hus i byens andet kvarter med stald, have, tre stolestader og en begravelse i kirken. Han døde 69 aar gl. den 5. oktober 1729; hans enke Brigitte døde 72 aar 7 maaneder gl. den 19. maj 1741.

30. CHRISTIAN, HANS ERNST, købmand og raadmand, søn af raadmand Christian Hansen og Eleonore Röper i Sønderborg, døbt den 12. august 1633, var død 1705. Gift a) den 6. maj 1660 med Elsabe, datter af fyrstelig sekretær Caspar Vogt og Cathrine f. Stød; b) den 23. januar 1673 med Anna, datter af sognepræst i Hagenbjerg Andreas Beyerholm og Dorothea Sophie f. Lund; hun var i live 1705. Hans Ernst Christian var 1698 ejer af et hus i byens første kvarter med stald, have, tre stolestader og en grav i kirken.
31. CHRISTIAN, HANS ERNST, den yngre, søn af nr. 30 og første hustru, døbt den 15. april 1670, død den 23. november 1727, begr. den 4. december; gift den 5. september 1697 med bager Hans Christian Lunds enke Cathrine Magdalene, form. død den 17. november 1733, bgr. den 2. december, 70 aar gammel. Hans Ernst Christian, der var bager, ejede 1698 et hus i byens første kvarter med to stolestader og en begravelse i kirken. Huset med graven havde tidligere tilhørt Hofbarber Peter Carstensen og Hans Christian Lund.
32. CLAUSEN, GERHARD, vesperpræst i Sønderborg, født den 19. januar 1707 i Flensborg, søn af borgmester Hans Clausen og Ingeborg Petersen, død den 27. januar 1775, begr. den 2. februar; viet den 18. oktober 1737 til Ingeborg Cathrine, datter af pastor Eberhard Vette og Eleonora Christiani i Sønderborg, døbt den 2. marts 1703, død den 15. april 1779, begr. den 21. april. Graven, der er fælles for familierne Vette og Clausen, har endnu bevaret hvælvingen, og der er indskrifter baade paa denne og væggene.
33. KLAWESENS, HANS. 1590 blev der for hans moders begravelse betalt 10 mark, som maatte tages som laan, der indfriedes 1602, og der skulle hvert aar betales 10 skilling rente. Hans Clausen, der 1587 nævnes som raadmand, døde 1604, ringet den 17. maj.
34. CLAUSEN, MATTHIAS, raadmand, fra 1720 borgmester i Sønderborg, søn af købmand Hans Clausen og Sillie Jebsen, født den 16. marts 1659, døbt den 20. marts, død den 3. september 1744, bgr. den 10. september; viet den 20. november 1694 i Lyksborg til Agnes Hedwig, datter af provst og hofpræst Henning Petersen og tredie hustru Regina Sophia Moller, født i Lyksborg den 10. april 1674, død den 19. december 1715, begr. den 30. december. – Matthias Clausen boede 1698 i byens første kvarter, hvor han ejede et hus med gaardsplads, stald, to stolestader og en begravelse i kirken. Se raadmand Matz Brandt nr. 15.

35. CLEMENTZEN, CATHRINE, købte 1626 en arvebegravelse i kirken for 50 mark lybsk og skulle betale de sædvanlige 5 mark, hver gang graven aabnedes. Cathrine Clementz døde 1642, ringet fra 27. til 29. februar. Hun er formentlig enke efter Peter Clementzen, der døde 1625, ringet den 19. og 20. februar.
36. EBBESEN, HANS, betalte 1589 10 mark for en begravelse. Det drejer sig maaske om Hans Jebesen, der 1585 findes i byens skattemåte.
37. EICHENBRUCH, DIEDRICH, raadmand og købmand i Sønderborg, død ca. 1681, viet den 7. februar 1664 til Margrethe Lorenzen. Den 4. august 1650 findes hans hustru Margrethe Brandt som fadder. Om graven i kirken se Peter Augsborg, nr. 2. 1681 skænkede hans arvinger 200 marks lybsk til kirken. I indbyggerfortegnelsen fra 1698 findes en Diederich Eichenbrock med flere huse i byen, deriblandt et i første kvarter med stald, have, to stolestader og en begravelse i kirken. Det maa være sønnen, som døbt den 7. juni 1668 og døde den 6. august 1743, bgr. den 13. august; han var gift med Margrethe Cathrine, datter af provst Samuel Steenlos i Tandslet, født ca. 1667, død den 1. juli 1745, bgr. den 6. juli.
38. FISCHER, CHRISTIAN AREND, bysekretær og raadmand til sin død, søn af pensionær paa Hestholm ved Tønder Hinrich Ahrendts Fischer og Adelgunde N., viet i Sønderborg den 8. maj 1670 til fru Margrethe Pechmann. Bysekretær Fischer boede 1698 i et hus i byens første kvarter med gaardsplads, have, stald, to stolestader og en grav i kirken.
39. FODERMARSCHALL, HANS, se Thomas Brandt nr. 19.
40. GERHARDI, NICOLAI, født i Hamborg 1545, student Rostock 1571, magister 1578, hofpræst i Sønderborg fra 1585 til sin død den 2. april 1598, provst 1596, gift den 3. nov. 1588 med Dorothea, datter af provst Joh. Berndes i Broager, Begravet i kirken, Epitafium bevaret. 1626 lod svigersønnen Hans Hüben, fyrstelig naades berider, graven aabne og istandsætte, betalte til kirken 12 mark. Den 13. september 1618 viedes Hans Hüben til jomfru Kathrina Gerhardts.
41. GOLDBECK, HANS, fyrstelig naades hofbarber, født ca. 1559, død den 15. oktober 1622; gift med Sophia Goldbeck, der døde den 4. september 1651 i sit 73. leveaar, begravet den 9. september. 1613 købte Hans Goldbeck en begravelse i kirkens nordre sidegang for 50 mark lybsk. Epitafiet, et værk af billedskærer Niels Tagsen, hænger over graven.

42. GORRISEN, JOHANN FRIEDRICH, købmand og raadmand i Sønderborg, søn af bymusikant, senere borgmester Friedrich Gorrissen og Anne Marie Garlstedt, døbt den 17. juli 1718, død den 20. september 1791, gift den 23. november 1741 med Anna Dorothea Maria, datter af pastor Severin Steenlos og Elisabeth Charlotte Brandt, døbt den 27. april 1721, død den 28. oktober 1799. Ved J. Rabens undersøgelse af graven i 1924 var indskriften velbevaret.
43. HANSEN, CHRISTIAN, betegnes først som sekretær eller skriver, raadmand fra 1648, død ca. 1660, da hans arvinger skænkede 100 mark lybsk til kirken; gift med Eleonora Röper, der endnu var i live den 10. april 1674 (fadder ved sønnedatteren Elske). Den 4. februar 1636 købte Christian Hansen en arvebegravelse i kirkens store gang mellem Matthias Brandts og sal. Hans Lorenzens begravelse nærmest kvindestolene for 40 mark lybsk, fordi han trofast havde tjent kirken og „seine Gelder eine geraume Zeit vorschieszen muszte, welches Begräbnis der Kirchen Vorsteher ihm wider allen Anspruch und Einrede versichern und gewahren wolle“. Ved regnskabet den 7. februar 1638 fik Christian Hansen tilladelse til at udvide begravelsen, som var overladt ham af hendes fyrstelige Durchlaucht frøken Eleonora, til to par kister, og vil saa overlade kirken en sum penge i nogen tid og har ved dette regnskab skænket kirken 26 mark i renter.
44. HANSEN, KNUD, købmand og raadmand i Sønderborg, søn af Hans Jensen (slagter) og Anna, Knud Køsters datter af Lysabild, døbt Sønderborg den 27. august 1658, død den 13. november 1739, bgr. den 20. november; viet den 19. oktober 1690 til Anna, datter af raadmand Hans Herrn og anden hustru Marina Clausen, døbt den 4. okt. 1673, død den 25. december 1732, begravet den 14. januar 1733. Knud Hansen var 1698 ejer af et hus i byens første kvarter med stald, have, to stolestader og en begravelse i kirken.
45. HANSEN, THOMAS, købmand og raadmand i Sønderborg, død 1633, begravet i kirken, ringet den 26. og 27. marts. Gift to gange: a) med Christine Nielsdatter af Tjæreborg, Jylland, enke efter Nicolaus Brandt, borger og købmand i Sønderborg; hun døde 1615 (udateret), b) med Metta, som døde 1640 og havde skænket kirken 80 mark lybsk. 1616 betalte raadmand Thomas Hansen 30 mark for en arvebegravelse i kirkens søndre gang, saavidt som kirkens fundament tillader det.

46. HAUSVOIGT, HANS PETERSEN, blev den 7. februar 1684 indskrevet for den arvebegravelse, som han havde købt af MATTHIAS PAULSEN og Hans Jürgen Schneiders arvinger, i henhold til dokumentation. Graven laa under raadsstolene og tilhørte ham nu arveligt. Hans Petersen Hausvoigt, form. søn af Peter Hausvoigt, (daaben mangler), viedes den 29. nov. 1666 til Sillie, raadmand Jens Jepsens datter, døbt den 15. oktober 1648 og gift anden gang den 30. april 1693 med JÜRGEN LÖW. Se denne.
47. HEITMØLLER, ERNST JOST, havde 1653 part i en grav i kirken. Se Jürgen Brandt den yngre, nr. 14! – Ernestus Justus Heidmøller, der senere betegnes som amtskriver, viedes den 2. marts 1628 til Maria Meyers, kammerpige hos hertuginde Dorothea. Sidstnævnte havde skænket Marie Meyer en ejendom i Sønderborg, og borgmester og raad stadfæstede den 26. juli 1641 Heidmüllers privilegier paa samme. Den 21. december 1650 solgte Heidtmøller huset til hertug Ernst Günther, og familien flyttede til Asserballe, hvor Heidmøller findes blandt tolvmandene og var ejer af et kaad. Som tolvmand har han underskrevet kaldsbrevet til præsten Steen Poulsen Rhode. Heitmøller begravedes i Asserballe den 22. november 1679, hustruen den 12. oktober 1658.
48. HELM, HANS CHRISTIAN, kaldes ved de første børns daab: Hans Christian Weinschenker, raadmand og købmand i Sønderborg, boede 1698 i byens andet kvarter; til huset hørte stald, have, fire stolestader og en begravelse i kirken. I kirkeregnskabet fra aaret 1700 nævnes, at Hans Christian Helm ved købebrev af 1698 til paaske har solgt en begravelse i den lille gang under orgelet, som før tilhørte NIELS WEBER (MATZEN), JENS DAHLER og DIEDRICH EICHENBROCH. Hans Christian Helm var en søn af Erik Jensen (Helm), daaben mangler i kirkebogen, nævnes i hospitalsregnskabet 1696/97, året efter hans enke; gift to gange: a) den 19. april 1659 som Hans Christian Weinschenker med Anna, Jens Vogts datter, døbt den 11. september 1636; b) den 6. april 1673 som hr. Hans Christian Helm med Lenora, hr. Petrus Brandts datter, døbt den 6. april 1655. Helm maa have været gift tredje gang, idet hans enke Dorothea Magdalene den 17. februar 1700 fik mandens koncession paa handel med vin, brændevin osv. af 4. december 1672 fornyet.
49. HENNINGSEN, HENNING, raadmand i Sønderborg, formentlig søn af raadmand Henning Hansen, der døde 1617, nævnt som raad-

- mand i St. Jørgens Hospitals protokol, da hans arvinger den 2. februar 1668 gav 100 mark lybsk til klosteret, mens kirken samtidig fik 200 mark. 1636 den 4. februar købte Henning Henningsen, der 1634 var kirkejurat, en grav i den store gang nærmest hustruens salig mands, Peter Kocks, grav. (vedføjjet er: „auf dem Kirchhof“, et udtryk, der ogsaa bruges, da byfoged Ernst Baltzer fik sin grav i kirken). Henning Henningsen blev den 4. november 1621 gift med Sündet, Peter Kocks enke (Manden døde 1620, ringet den 7. februar). Henning Henningsen har sikkert været gift anden gang med den Margrethe Hennings, hvis arvinger 1676 skænkede 100 mark lybsk til kirken.
50. WOLMAR VON DER HERBERGE og hustru CATHARINE VON DER HERBERGE havde faaet deres sidste hvilested i St. Marie Kirken, og Magdalena von Landisberg betalte 1585 40 mark for begravelsen. Volmer van der Herberge boede paa gaarden Snogbæk-lund i Sottrup sogn.
51. HERRN, HANS, kræmmer og raadmand i Sønderborg, købte i året 1672, da barber Samuel Brandt var jurat, en begravelse i bykirken af hertug Ernst Günther. Denne begravelse, der laa i den store gang ved mandsstolene, hørte tidligere til sekretær Johannes Hildesheims hus, som senere overtoges af hertugen. For at nævnte Hans Herrn kunne faa bedre nytte af graven, fik han lidt mere til af kirken, som betaltes med 10 rdl. „Saaledes at denne begravelse med den store sten, som ligger paa den, nu tilhører Hans Herrn egen og arvelig uden al modsigelse, som den fyrstelige skrivelse godtgør og udviser“. Hans Herrn, søn af fyrstelig naades køkkenskriver David Herrn og første hustru, sal. Hans Symens enke Cathrina, døbt den 12. november 1630 og døde ca. 1685; gift to gange: a) den 26. december 1659 med Anna, datter af salig Erich Jensen Weinschenk (Helm), hvis daab ikke findes i kirkebogen; b) den 15. maj 1670 med Marina, datter af amtsskriver Hans Clausen og Sillie Jebsen, født den 3. januar 1646 i Sønderborg, død den 17. marts 1712, begravet den 31. marts. Hun var gift anden gang (vielse den 11. april 1686) med raadmand Carsten Matzen. Hans Herrn nævnes 1672 som deputeret borger, aaret efter kirkejurat, senere raadmand.
52. HERRN, HENNING, Søn af køkkenskriver David Herrn og anden hustru N. N. (Marina Henningsdatter), født ca. 1647, død 67 aar 3 md. gl. den 4. august 1714, gift den 18. oktober 1674 med

- Cæcilie, datter af præsten Johannes Torzen og anden hustru Biritte Jacobsdatter Jebsen, døbt den 7. april 1656, død den 30. marts 1735, begravet den 14. april. – Henning Herrn, der 1698 var købmand og raadmand, ejede et hus i byens andet kvarter, med gaardsplads, en kaalgaard paa hin side, to stolestader og en halv begravelse i kirken, endvidere to lagerbygninger i samme kvarter. – Anmærkning: David Herrns første hustru Cathrine, amtskriver Hans Symensens enke, døde 1642 og begravedes i kirken (udateret).
53. HILDESHEIM, JOHANNES, fyrstelig naades sekretær, døde 1625, ringet den 16., 17. og 18. september, var ejer af en grav i kirken, som 1672 blev overladt til Hans Herrn. Graven laa ved siden af sekretær Georg Thurs grav. Johannes Hildesheims enke Magdalene døde den 23. marts 1643, og der ringedes i dagene fra den 24. til 29. marts. 1634 skænkede Johannes Hildesheims enke en smuk lysekroner til kirken.
54. HINRICH, FRANTZ, raadmand i Sønderborg, nævnt 1648, kirkejurat 1638, købte den 26. marts 1636 et stykke jord af kirken til udvidelse af graven, som han havde købt af raadmand Sivert Wolstorff, en plads i kirken, der laa mellem Andreas Jebsens og Hans Lorenzens grave ved kvindestolene, og havde for denne jord betalt 45 mark lybsk, som straks indfortes i kirkejuratens, Henning Henningsens, regnskab. Frantz Hinrich viedes den 21. januar 1632 til Ellin, sal. Niels Brandts enke. Frantz Hinrich og hustru skænkede 1656 den 29. marts et prægtigt daabsfad til kirken, og 1659 fik St. Jørgenshospitalet et smukt alterbæger af enken Ellen Nelses.
55. HORN, ROSIAN, for hvem der i aaret 1581 blev betalt 10 mark begravelsespenge. Maaske drejer det sig om en mand, som har været i tjeneste hos hertug Hans den yngre. I byens skatteliste fra 1585 findes en Margareta Ruszes med 4 skilling.
56. HUSFOGED, ASMUS, begravelse i kirken betaltes den 15. marts 1603 med 20. mark 10 skilling; desuden havde han testamenteret 123 mark 12 skilling til kirken. I stolestaderegisteret side 11, nr. 2 er rækkefølgen: Asmus Husvaget (omkring 1602); Peter Rumor (den senere raadmand; 1704 Philip Møller).
57. HÜMBKEN, JOHANN, raadmand og købmand i Sønderborg, nævnt første gang i kirkeregnskaberne 1616, død 1635, begravet i kirken, ringet den 13. juli, viet den 19. juli 1601, til Cathrine, født ca. 1575, død 1656, begravet mandag efter 18. p. trinitatis,

- formentlig datter af raadmand Jürgen Matzen og Magdalene i Sønderborg. 1594 gav Johann Hümbke silke til et nyt alterklæde.
58. JACOBSEN, HEINRICH (med tilnavn: WEINSCHENK) købte 1655 en arvebegravelse ved enden af den lille gang paa mandssiden. Senere er tilføjet, at graven samtidig med købet af Hinrich Weinschenkers hus arveligt tilhører hr. Hinrich Überwasser. Hinrich Jacobsen viedes den 7. november 1619 til Anne Winschenkers, vel nok enke efter Hans W., der døde 1618, ringet den 18. januar.
59. JACOBSEN, KARSTEN (Carsten), stamfader til slægten Carstens, var den 8. februar 1675 kirkejurat og forærede ved dette regnskab sammen med sin hustru Brigitte kirken en lille fin sølvflaske til brug ved sygekommunion. Aaret efter, den 3. februar 1676, købte Karsten Jacobsen og Tycho Matzen en arvebegravelse i kirken af sal. Karsten Knutzens arvinger. – Karsten Jacobsen var gift tre gange: a) den 4. oktober 1652 med Engenborch Hansens datter; b) den 18. februar 1655 med Elina Thomsens datter; c) den 27. september 1668 med Birgitta Monradi, datter af sognepræst David Monrad i Ketting.
60. JEBSEN, ALEXANDER, raadmand fra 1651, borgmester fra 1674 til sin død i efteraaret 1679, søn af amtsforvalter Hans Jepsen og Cathrine v. d. Wetering i Sønderborg, døbt den 4. december 1625; gift før 1654 med Ingeborg, datter af borgmester Reinhold Lange og Anna født Vette i Flensborg; hun levede endnu 1698. Alexander Jepsen blev ligesom sønnen Reinholds hustru Sophie Amalie Høyer (død 1689), bisat i faderens begravelse.
61. JEBSEN, ANDREAS, raadmand i Sønderborg, nævnes første gang 1609, døde mellem 1645 og 1648. Hans hustru, Anna Hendsan, døde 1644 ringet den 19. til 21. maj. 1615 købte Andreas Jepsen en arvebegravelse i gangen neden for prædikestolen for 50 mark. Graven overtoges 1673 af raadmand Matthias Jepsen.
62. JEBSEN, BENDIX, eller BRANDT, viedes den 20. oktober 1661 til salig Jürgen Brandts enke og overtog den halvdel af graven i kirken, som tilhørte Ernst Jobst Heitmöller. (Se Jürgen Brandt den yngre, nr. 14!) Formentlig døbt den 12. august 1627 som søn af den ældre Jürgen Brandt.
63. JEBSEN, HANS, amtsforvalter, købte 1628 en arvebegravelse i kirken, som Liliendalerne havde ladet grave og udmure i nærheden af prædikestolen, for 200 mark lybsk, af hvilke Sivert Liliendahl fik de 60, blev til kirken 140 mark, som betaltes til kirkeværgen Jens Jørgensen, hertugelig hofskræder. Hans Jepsen,

- født 1579 torsdag efter paaske, søn af Jens Jebsen og Birgitte Riggelsen i Blans, død i Sønderborg den 2. februar 1650, begravet den 5. februar; gift 1613 med Cathrine, datter af raadmand Boy von der Wetering i Flensborg, død den 19. marts 1668 i en alder af 73 aar og syv maaneder. (Epitafium i kirken, rejst af enken 1650.
64. JEBSEN, HANS, med tilnavn KRAMER, kræmmer i Sønderborg, Hr. Hans Jebsen Kramer nævnes den 6. februar 1661 som kirkejurat, ti aar senere, da Laue Marquartzen havde dette hverv, er under 15. februar 1671 noteret, at hr. Hans Jebsen Kramer er blevet indskrevet for salig Birte Vosses, begravelse, som hr. Alexander Jebsen havde solgt til ham. (Se Birrita Voss!!). Hans Jebsen Kramer (hr.) viedes den 13. november 1653 til Margrethe Matzens datter, datter af raadmand Nis Matzen og Anna, døbt den 6. januar 1632. Hans Jebsen er formentlig den unge Hans Jebsen, der i stolestade side 3, nr. 2 følger efter en Hans Jebsen; derefter nævnes Jürgen Tordtzen, Karsten Jürgensen, Hans Schensen; 1704 til Peter Jebsens enke; Nis Jebsen, der 1723 overlader det til svigermoderen, Claus Løcks enke; samme aar solgt til Valentin Karberg. Hans Jebsen kræmmer og Margrethe havde følgende børn: Hans, døbt den 12. okt. 1655; Nis, døbt den 8. maj 1657; Sille, den 17. april 1659 og Margrethe den 14. sept. 1662.
65. JEBSEN, HANS CHRISTIAN, byfoged i Sønderborg, søn af borgmester Alexander Jebsen og Ingeborg Lange (se nr. 60), født ca. 1668, død den 22. januar 1735, 66 aar 8 maaneder gammel, gift a) den 29. september 1695 med Elsabe, datter af raadmand Hans Ernst Christian og anden hustru Anna Beyerholm, døbt den 10. april 1674; b) den 17. juli 1698 med Margrethe Marie, datter af raadmand Henning Herrn og Cæcilie, døbt den 11. februar 1677, død den 9. december 1731, bgr. den 19. dec. Hans Christian Jebsen, der 1702 blev byfoged efter Jørgen Lund, boede 1698 i et hus med gaardspladser, stald, kaalgaard, en eng ved vandsiden, to stolestader og en begravelse i kirken, sikkert faderens hus. Moderen boede i nabohuset, til hvilket der hørte en kvindestol i kirken.
66. JEBSEN, JACOB, boede 1698 i et hus i byens første kvarter med stald, kaalgaard, tre stolestader og en halv begravelse i kirken. Desuden havde han tre boliger i St. Jørgensby. Jacob Jebsen var den 3. januar 1686 blevet gift med Birgitte Monrad, sal. gartner

- Carsten Jacobsens enke (se nr. 59). Jacob Jebsen, søn af raadmand Jens Jebsen og Marina Paulsen, døbt den 19. marts 1652, død den 5. april 1719, begr. den 13. april. Hans hustru Birgitte, datter af pastor David Monrad og Cathrine Peträus i Ketting, født ca. 1647, død den 12. marts 1717, begravet den 23. marts.
67. JEBSEN, JENS, broder til nr. 66, døbt den 22. september 1665, gift den 6. januar 1695 med Maria, datter af sal. Hans Lorenzen Vieth Becker og Anna Paulsen, døbt den 15. februar 1678, død den 20. december 1745. Hun blev den 20. januar 1704 gift anden gang med raadmand Matthias Jebsen Brandt. Jens Jebsen nævnes 1698 med et hus i byens første kvarter, til hvilket der hørte stald, have, to stolestader og en begravelse i St. Marie Kirken.
68. JEBSEN, JOHAN, fyrstelig naades amtsskriver, overtog 1626 sal. hr. Matz Cramers begravelse i kirken og affandt sig i mindelighed med arvingerne. Johan Jebsen, der senere blev borgmester, maa være død mellem kyndelmisse 1646 og 1648. Han blev den 1. juni 1626 gift med magister Thurs enke Margrethe.
69. JEPSEN, KLAWES, raadmand, nævnt 1587 sammen med sine to sønner Hans og Mats Clawesen. 1589 gav Hans Klawesen hus og gaard i pant for 10 mark „von wegen seines Vaders begreffnis“. 1590 maatte Hans Klawessen igen laane 10 mark af kirken til moderens begravelse. Den aarlige rente var 10 skilling, og laanet indfriedes 1602. 1587 nævnes Steffen Michelsen som svoger (vel nok Klaves Jepsens svigersøn) og borgmester Hans Betke som formynder for Knudt Pawelsen som barn af en datter.
70. JEBSEN, MATTHIAS, raadmand i Sønderborg, overtog 1673 den grav nedenfor prædikestolen, som Andreas Jebsen havde købt 1615. I graven findes følgende indskrift: „Rathsverwandter Mathias Jebsen und seinen Erben Erblich“. Matthias Jebsen, form. en sønnesøn af Andreas Jebsen, viedes første gang den 1. oktober 1654 som Matthias Brandt til Kathrine, datter af raadmand Christian Hansen og Eleonora Röper, døbt den 17. juli 1636, anden gang den 28. april 1667 som raadmand Matthias Jepsen til Augusta, datter af provst Johannes Boldich og første hustru Felicitas Stakelbøke, døbt den 19. marts 1636.
71. JEBSEN, PAUL, deputeret borger, søn af raadmand Jens Jebsen og Mariche Paulsen, døbt den 31. juli 1663, død den 29. december 1733, viet den 18. nov. 1694 til Anne Marie, datter af gartner Karsten Jacobsen og Birgitte Monrad, døbt den 17. nov. 1678,

- død den 5. maj 1733, begr. den 19. maj. Paul Jebsen boede 1698 i byens første kvarter, hvor han ejede et hus med gaardsplads, stald, to stolestader og en begravelse i kirken.
72. JENSEN, ASMUS, fyrstelig naades husfoged, købte den 4. februar 1636 en arvebegravelse i den lille gang paa sydsiden mellem begge piller for 50 mark lybsk. Den 17. september 1620 viedes Asmus Jensen Husvogt til Cathrine Jaspersdatter. 1644 udbetalte Cathrine, enke efter husfoged Asmus Jensen, 30 rdl. til kirken og 10 rdl. til byens fattige.
73. JENSEN, ERIK, fyrstelig naades vinskænk, købte 1640 en arvebegravelse for 90 mark, som anvendtes til kirkens nytte; denne grav laa nær orgelet paa nordsiden. Erik Jensen viedes den 4. juni 1626 til Anna, enke efter Statius Baxmann, der døde den 5. juni 1625 (ringet den 6. og 7. juni). Ved første vielse den 25. november 1621 kaldes hun Anna Asmussesdatter. Erik Jensen var søn af Jens Helm, der døde 1615 (udateret); moderen døde 1642, udateret. Erik Jensen er fader til præsten Ernst Günther Helm (Brænderup paa Fyn) og til rådmand Hans Christian Helm i Sønderborg.
74. JENSEN, JACOB, raadmand, senere borgmester i Sønderborg, købte den 4. februar 1636 en arvebegravelse i bykirken mellem vest- og syddøren og Hans Matzen Klejnsmeds begravelse for 36 mark lybsk, hvilke 36 mark borgmesteren har modtaget af raadmand Jacob Jensen og betalt til Henning Henningsen som afdrag i de 186 mark 3 skilling 6 penning, Henning Henningsen havde tilgode som tidligere jurat. Jacob Jensen, der 1624 blev raadmand sammen med Hans Tegelmeister, var først gift med en enke, der døde 1643, ringet den 21. til 24. november. (Hans steddatter døde 1636, ringet den 17. juli). I aarene 1649 og 1650 nævnes hans hustru Anna flere gange som fadder. Jacob Jensens enke viedes den 25. oktober 1668 til byfoged Christian Mathiæ.
75. JENSEN, JACOB (den yngre), borgmester i Sønderborg, søn af hertugelig hofskræder Jens Jørgensen og Dorothea Nickels, døbt den 8. marts 1629, død ca. 1693, gift den 27. august 1654 som fyrstelig naades køkkenskriver med Anne Sophie Boldich, datter af provst Johs. Boldich og første hustru Felicitas Stakelbøke, døbt den 26. december 1635, overlevede manden. Den 6. februar 1661 købte køkkenskriver Jacob Jensen en begravelse i den store gang under kvindestolene ved siden af Henning Henningsens

- grav. Ved regnskabet i februar 1679 fik han ogsaa borgmester Nic. Brandts grav.
76. MARIA JENSES, fyrstelig naades oldfrue, fik af hertugen tilladelse til uden vederlag at maatte blive begravet i forældrenes begravelse indenfor den øverste kirkedør, dog skulle kirken for aabningen af graven have det sædvanlige gebyr. 1646 den 11. februar. Maaske er hun en datter af hertugens hofskræder Jens Jørgensen.
77. JØRGENSEN, BARTEL, herredsfoged, døde før den 4. februar 1658. I dette aar har hans enke købt en arvebegravelse under de lange kvindestole nærmest prædikestolen. Bartel Jørgensen, kammer-tjener hos fyrstelig naade, viedes den 30. november 1634 til Margreth von Köellen. Deres datter Dorothea Christine, døbt den 2. september 1638, død i Sønderborg den 19. januar 1716, bgr. den 30. jan., var gift med Rudolf Friedrich Jessen og senere med Jens Jørgensen Møller, begge forpagtere paa Majbølgaard.
78. JØRGENSEN, JENS, kammertjener og hofskræder hos hertug Hans Christian, efter epitafiet i kirken død i sit 67. leveaar den 24. november 1644 (ringet den 25. og 26. november), gift før 1618 med Dorothea Nickels, født ca. 1695, død 73 aar gammel den 12. august 1668. Af deres syv børn, to sønner og fem døtre, var den ældre søn Nickel Jensen husfoged i Sønderborg, mens den yngre (født 1629, død 1693) Jacob Jensen var borgmester i fødebyen fra 1668 til 1693. Epitafiet hænger i midten paa kirkens sydvæg og er rejst af børnene 1657.
79. KAAAT, ANDREAS, SEN. Den 6. februar 1690 har hr. Andreas Kaat den ældre købt en begravelse i kirken af de to borgere og guldsmede i Sønderborg ERNST CHRISTOFF BENDIXEN og JÜRGEN MATZEN. En Andreas Kaedten findes 1698 som en af de største skatteydere i byens andet kvarter, dog kun med hus og gaardsplads og et stolestade i kirken, vurderet paa næring og midler til 2700 mark, paa hus og grund til 400 mark. Andreas Kaat maa være død før 1711.
80. KAEDT, CHRISTIAN (kaldes i Ulkebøl kirkebog KAAD), formentlig søn af nr. 79, da han ved vielsen i Aabenraa kaldes Christian Andersen Kath, født ca. februar 1670 (ikke i Sønderborg), død den 7. juni 1734 i Sønderborg, fik som pensionær paa Rønhave den 18. dec. 1703 tilladelse til huscopulation med Marie Jensen, var senere kongelig pensionær paa Nygaard (1717), fra 1728 til sin død paa Ladegaarden, endvidere paa Skovbølgaard, fik 1710

den 1. marts bestalling som raadmand i Sønderborg, søgte den 16. marts 1711 om at blive borger i Aabenraa og viedes her den 17. nov. 1712 til Cathrine Margaretha, enke efter den driftige skipper Frelle Christensen i Aabenraa. 1725 solgte han en begravelse i Mariekirken til købmand Valentin Karberg. Graven laa i den lille gang mellem mandsstolene og havde tidligere tilhørt sekretær Nicolas de Bähr. I stolestade-registeret side 41 nr. 2 oplyses det, at han havde solgt et hus med stolestade til Valentin Karberg, som tidligere (efter 1600) ejedes af Fru Elisabeth, 1653 af amtsskriver Peter Brandt, saa borgmester Conrad Petersen. I henhold til en kontrakt boede Christian Kaad i Perlegade paa østsiden i nærheden af apoteket.

81. KATH, PETER JENSEN, skipper, senere raadmand i Sønderborg, søn af Jens Andersen Kath og Dorothea Sophie Gensmer, døbt i Sønderborg den 1. september 1661, død den 19. oktober 1724, begr. den 30. oktober; gift den 15. juni 1690 med Christina, datter af købmand og raadmand Hans Ernst Christian og første hustru Elsabe Voigtin, døbt den 16. marts 1666, død den 17. juli 1746. Peter Jensen Kath, som den 8. februar 1698 var kirkejurat købte ved dette regnskab den til hans hus hørende arvebegravelse, hvis tre parter ejedes af ham i henhold til købebrev; den fjerde part, tilhørte Hans Bugislaus Carstens, men lagdes da til Peter Jensen Kath's gravsted. I indbyggerfortegnelsen fra 1698 findes Peter Kath's hus, gaardsplads og stald i byens andet kvarter; til ejendommen hørte tre stolestader og en grav i kirken.
82. KARBERG, THOMAS, skipper, senere købmand i Sønderborg, medlem af skipperlavet fra 1740-1783, født 1720, døbt den 9. februar, søn af Lorenz Karberg og Birthe Sagers, død den 5. februar 1794, begravet i kirken den 11. februar. Gift fire gange: a) den 10. december 1740 med Anne Marie, datter af Karsten Knutzen og Auguste Dorothea Louise Bing, død 21½ aar gl. den 10. okt. 1741; b) den 26. januar 1747 med Helena, datter af raadmand David Boy og Anna Jebsen, døbt den 26. maj 1726, død den 16. november 1754; c) den 16. oktober 1755 med Anne Marie Petersen, der døde 32 aar gammel den 17. august 1768; hun var datter af Peter Petersen, forpagter i Egersund, og Marie Gorrissen (Moderen, en datter af borgmester Friedrich Gorrissen i Sønderborg, var gift anden gang med herredsfoged Jacob Wilmerding i Augustenborg). d) den 19. oktober 1768 med Margrethe Dorothea, datter af grovsmed Fre-

- derik Wilhelm Schmidt og Helene f. Hansen, død 75 aar gammel den 10. marts 1815. – Indskriften paa gravens nordvæg oplyser, at Thomas Karberg blev begravet den 11. februar 1794. Samme oplysning findes i kirkebogen. Der findes ingen meddelelser om, hvornaar Thomas Karberg har købt gravstedet i kirken.
83. KARBERG, VALENTIN, købte 1725 en begravelse i kirken i den lille gang mellem mandsstolene, som blev indført i kirkeregnskab den 1. august samme aar. Graven havde tidligere tilhørt bysekretær Nicolas de Bähr. Indskriften findes paa gravens østvæg. – Valentin Karberg, søn af Paul Karberg og Cæcilie Asmusdatter, døbt den 2. december 1688, død den 9. februar 1738, bgr. den 12. februar, var gift to gange: a) den 23. oktober 1714 med Anna, datter af skipper Henning Himbken og Magdalena, Jost Jepsens datter, døbt den 6. december 1691, død den 28. august 1715, bgr. den 3. september; b) den 7. januar 1721 med Ellina (Helene), datter af Christian Callesen ogsaa kaldt Christian Jürgensen Thran, døbt den 8. september 1695, død 90 aar – 2 maaneder gammel den 5. juli 1785 (moder: Anna). (Tilladelse til hjemmevielse den 23. november 1720 med Skipper Christian Jürgensen Thrans datter). Hun blev den 7. april 1739 gift med købmand Andreas Krabbe jun. (1710–1792). Kirkejurat Valentin Karberg og hustru Ellina skænkede 1730 en smuk oblatæske til kirken.
84. KLAWESEN, HANS, se Klawes Jepsen, nr. 69!
85. KNUTZEN, KARSTEN, se Karsten Jacobsen, nr. 59!!!
En Karsten Knutzen viedes den 22. oktober 1648 til Margrethe Hansdatter, og den 28. april 1661 til Elsebe Christensdatter.
86. KNUTZEN, NIS købte den 4. februar 1622, da Asmus Jensen var kirkejurat, en arvebegravelse i den brede gang nærmest Andreas Jepsen og betalte den med 55 mark. Raadmand Nis Knutzen (kirkejurat 1609) nævnes første gang 1615 og døde 1629, ringet den 9. maj. Hans enke Marina viedes den 30. oktober 1631 til Thomas Lorentzen.
87. KOCK, PETER, døde 1620, ringet den 7. februar, begravet i kirken. Hans enke Syndet viedes den 4. november 1621 til den senere raadmand Henning Henningsen. (Se nr. 49). Peter Kock havde sin grav i kirkens store gang.
88. KRABBE, HANS CHRISTIAN, skipper i Sønderborg, ejede 1698 et hus i byens andet kvarter, med gaardsplads, stald, tre stolestader

- og en begravelse i kirken; han er formentlig søn af Christian Krabbe og Anna Matzens, døbt den 8. september 1670 (ikke død i Sønderborg), viet den 31. oktober 1697 til jomfru Magdalene Pechmann, datter af Christopher Pechmann og Birte Steuermann, døbt den 14. juli 1666.
89. KREMER, MATZ (ogsaa kaldt Matthias Kremer), borgmester i Sønderborg, gift med Catharina, døde før 1581 henholdsvis 1588. Se sønnen Hans Matzen og Johann Jebsen (nr. 68), der 1626 overtog Matz Cramers begravelse i kirken.
90. KRIEGSMANN, HEINRICH, deputeret borger og købmand i Sønderborg, søn af købmand Nicolai Kriegsmann og Christina Meyer, døbt den 17. juli 1715, død 82 aar 2 maaneder gammel den 2. januar 1797, begravet i kirken, gift den 23. januar 1744 med Maria Christina, datter af Lorenz Karberg og Birgitte Sagers, døbt den 24. september, 1724, død den 9. september 1794. Indskrift paa gravens østvæg: Heinrich Kriegsmann 1794.
91. KÜCHELMOHR, THOMAS, husfoged, købte 1604 en begravelse til et barn for 5 daler, som betales 1608. Thomas Kückelmohr, „Vaget“, døde 1639, ringet den 16. september. – Blandt de fattige studenter fra Sønderborg, der fik hjælp af købmand Erik Matzens legat paa 100 mark, findes 1637 og 1638 en Christian Kückelmoder, der i hvert af disse aar fik 3 mark. Den 23. november 1623 viedes jomfru Cathrine Kückelmors til Hans Symensen, der døde som fyrstelig naades amtskriver 1627 (ringet den 26.–29. januar; hun blev den 7. februar 1630 gift med køkkenskriver David Herrn og døde 1642 (udateret). – Til samme familie hører ogsaa rektor Marcus Kückelmorder, som den 25. september 1659 viedes til Maricke, salig Jens Andersens datter fra Nybøl.
92. LAURENSEN, HANS, raadmand i Sønderborg (kaldes ogsaa Hans Lorenzen), nævnt første gang i kirke-regnskaberne 1602, sidste gang 1614. I aaret 1616 købte afdøde raadmand Hans Laurensens enke og arvinger, boende paa hustedet, en arvebegravelse i kirkens midtergang (hvor H. L. er begravet) for 40 mark plus de sædvanlige 5 mark, naar graven aabnes. Af indskriften kunne 1924 kun læses orentzen og An. 163., saa enken, hvis navn ikke kendes, formentlig er død i trediverne. 1594 var Hans Lauersen kirkejurat sammen med Hans Fecht, aaret efter med Christen Markvardsen. I stolestade-registeret findes under side 8 nr. 1 denne rækkefølge: Hans Lorenzen (1602), saa unge Hans Lo-

- renzen, derefter Dominicus Lorenzen. Se den følgende Hans Lauersen og Hans Lorenzen.
93. LAUERSEN, HANS, for hans begravelse betaltes 1591 10 mark lybsk, som igen blev givet som laan paa huset, der laa mellem Zacharias Schmidt og Jacob Tonnisen; under 23. februar 1593 er noteret, at Jens Lauersen overtog huset og gælden (nu fem mark) efter faderen; resten betaltes 1599.
94. LORENTZEN, DOMINICUS, født 1585 i Sønderborg, form. søn af Hans Lorenzen, da han i Hagenbjerg kirkebog kaldes Dominicus Johannis (Chr. Kn. I, side 65), student Rostock 1605, hofpræst i Reinfeld 1613, i Sønderborg fra ca. 1618, i Nordborg fra ca. 1623 til sin død den 15. januar 1639, begravet i sin faders begravelse i Sønderborg den 22. januar, ringet den 19., 20. og 21. januar; viet i Sønderborg den 22. november 1618 til Agatha Hübken, datter af raadmand og købmand Johann Hübken og Cathrine i Sønderborg, født ca. 1603, død 1664, begravet den 1. september.
95. LORENZEN, DOMINICUS, velhavende købmand og deputeret borger i Sønderborg, døbt den 3. oktober 1651, død den 13. april 1723, begravet i kirken den 27. april, søn af raadmand Hans Lorenzen og Sophia Josten i Sønderborg, viet den 8. september 1678 til Dorothea Brandt, datter af sognepræst Nicolaus Brandt og Margrethe Paulsen i Sønderborg, døbt den 16. oktober 1659, død den 16. august 1733, begravet den 25. august. Dominicus Lorenzen, der i flere aar var kirkejurat, har i aarene 1709 og 1710 underskrevet bødelisterne som vicebyfoged. 1698 var Dominicus Lorenzen ejer af et hus i byens andet kvarter med gaardsplads, stald og lagerbygning; i kirken havde han to stolestader og en begravelse.
96. LORENZEN, HANS, raadmand i Sønderborg, formentlig søn af raadmand Hans Lorenzen, nævnes som raadmand 1641 og 1646, farbroder til Andreas Brandt, præst i Nordborg, anden hustru, død 1660, begravet fredag efter 21. p. trinitatis; gift a) den 27. sept. 1635 med Cathrine Brandt, der døde 1642, begravet i kirken, ringet fra 13. til 15. maj, gift b) med Sophie, datter af Peter Josten, døbt 18. juli 1624 (fadder 24. februar 1644). 1626 lod Hans Lorenzen sin faders og bedstefaders begravelse i kirken udmure i eet rum og betalte 10 mark til kirken.
97. LOUSEN, JÜRGEN, den 12. januar 1580 blev der betalt 20 mark begravelsespenge efter salig Jürgen Lousen. Han var kræmmer,

- søn af skipper Lousen (1565) og afløste Clawes Schrøder som raadmand.
98. LAURENSEN, KARSTEN, omtales den 13. marts 1592, da han ved det aarlige kirkeregnskab skylder 10 mark for sin hustrus moders begravelse mod pant i sit hus beliggende mellem Magdalene Landsbergers grund og Claus Baltzers hus; pengene betaltes 1599. To aar senere, 1601, skænkede han kirken 24 rigsdaler, for hvilket der købtes „27 Upstandere voran tho den Mans vnd Fruenstölen in der Kerken“. Samme aar forærede han kirken sammen med sin broder Peter Laurensen, der boede i Kiel, en Messing lysekroner. Karsten Lorenzen nævnes som raadmand i kirkeregnskabet fra 1602 til 1619, død 1642, ringet den 25. januar. Hans hustru Dorothea, der var fadder ved Claus Petersens barn den 25. februar 1601, døde 1638, ringet den 11. december. I byens skatteliste 1585 findes han blandt borgerbørn og unge købmænd med 12 skilling. I den kirkelige skatteliste fra 1607 nævnes han med en afgift paa 4 mark, deraf 1 mark for en lagerbygning. – Af deres børn kendes sønnen, renteskriver Jørgen Karstens, og Anna, fadder 1607 („Familienbuch Clausen“).
99. LORENTZEN, LORENTZ (også kaldet Lorentz Amtsskriver), født i Sønderborg 1603 den 29. august, formentlig søn af raadmand Hans Lorenzen og svoger til borgmester Christoffer Pechmann, 1617 skriverdreng hos foged Lorenz Hansen paa Kegnæsgaard, 1621 underskriver hos fyrstelig amtsskriver Claus Matzen paa Graasten (Ærø), 1623 kornskriver, senere korn- og køkkenskriver hos fyrstelig amtsskriver Jørgen Jepsen i Nordborg, 18. sept. 1626 amtsskriver, begærede 1640 sin afsked og flyttede til Sønderborg, hvor han den 18. oktober samme aar viedes til Cathrine Brandt, datter af købmand Jürgen Brandt den ældre. Han blev medlem af raadet i oktober 1647 og døde den 1. juni 1649, begravet den 6. juni, ligprædiken af magister Johannes Brandt. Lorenz Amtsskriver (ogsaa kaldt Brandt) købte den 11. februar 1646 en arvebegravelse i kirken mellem Jens Vogt den ældres grav og ind under kvindestolene, af hvilken kirken ellers ikke kunne have nogen nytte. Lorenz Lorenzen traf en aftale med Jens Vogt om sagen og gav kirken 10 rigsdaler.
100. LORENTZEN, LORENTZ, tidligere kirkejurat, købte 1658 en arvebegravelse nærmest ved koret mod øst. Navnet Lorentzen findes på gravens vestvæg. Lorenz Lorenzen Becker var kirkejurat ved regnskabet aaret før. Det drejer sig uden tvivl om den Lorenz

- Lorenzen, der den 11. oktober 1652 viedes til Marina Vietz, og synes at have faaet hustruens navn. 1678 skænkede salig Lorenz Beckers arvinger, moderen og sønnen hr. HANS LORENTZEN VIETH, som dengang var kirkejurat, et nyt alterklæde til kirken.
101. LILIENDALERNES gravsted i kirken solgtes 1628 til amtsforvalter Hans Jebesen (nr. 63). Liliendal var en af hertug Hans den yngres hofembedsmænd. Den sidste af slægten i Sønderborg er Siwert Liliendal, der døde 1648 (udateret), mens hustruen N.N. døde 1639, ringet den 17. og 18. februar. Foruden Syvert nævnes i daabsregisteret Claus og Johan Liliendal. Sidstnævnte viedes den 29. august 1619 til Elisabeth Zincke.
102. LOWSEN, CLAUS, nævnes 1602 som raadmand, sidste gang 1611, men aaret efter som borgmester, fra 1621 til 1623 første borgmester, ringet over ham en time den 1. januar 1637, form. død dagen før. 1675 lod hans to sønner Hans og Nicolay Lowsen et epitafium over ham staffere. Dette gravminde maa være forsvundet 1852 eller senere. Hans hustru var en datter af Nickel Petersen, fyrstelig naades hofskræder, og Botelt Nickels.
103. LOUSEN, JÜRGEN, se nr. 97!
104. LUND, HANS CHRISTIAN, havde hofbarber Peter Carstensens grav i kirken, der senere hørte til Hans Ernst Christian den yngres hus. (Se nr. 27 og 31!). En Hans Christian Lund viedes den 14. juli 1674 til Eleonora. Den 5. september 1697 blev sal. Hans Christian Lunds enke Cathrine Magdalene viet til bager Hans Ernst Christian.
105. LÜTZOW, DOROTHEA MARIE, hofmester Friedrich Lützows hustru, begravet den 27. april 1652. Epitafium i kirken, findes ikke mere. 1645 viedes i Nordborg kirke Frederik Lützow til Dorothea Marie v. Rheden, kammerpige paa slottet.
106. LØCK, CLAUS, skipper i Sønderborg, viedes den 18. november 1683 til jomfru Mette Jensdatter, formentlig datter af Jens Andersen Kath og Dorothea Sophie Gensmers, døbt den 8. maj 1664, død som enke den 1. december 1736 i en alder af 73 aar. Claus Løck, der var død 1711, boede 1698 i et hus i byens andet kvarter med gaardsplads, to stolestader og en begravelse i kirken.
107. LÖW, JÜRGEN, skipper, oldermænd fra 1718 til sin død, ejede 1698 et hus i byens første kvarter med stald, have, tre stolestader og en begravelse i kirken. Jürgen Löw, der ogsaa kaldes Löwe eller Lou, døde 70 aar 5 maaneder og 16 dage gammel den 3. maj 1739, begravet den 12. maj. Han har, ligesom den samtidige

- Asmus Lou, muligvis faaet sit navn efter byen Lou. Den 30. april 1693 viedes Jürgen Löw til salig Hans Hausvoigts enke Sillie, datter af raadmand Jens Jebsen og første hustru Maricke Paulsen i Sønderborg, døbt den 15. oktober 1648, død den 27. februar 1721 (alder mangler). Jürgen Löw har sikkert overtaget graven efter hustruens første mand (se nr. 46!).
108. MATZEN, CARSTEN (Karsten), sikkert identisk med sværdfeberen C. M., som den 18. april 1619 viedes til Cathrine, enke efter Jürgen Bruschow. Carsten Matzen døde den 29. november 1640 og der ringedes fire dage. Der købtes en arvebegravelse i kirken for 80 mark lybsk, og ved regnskabet den 24. januar 1642 meddeles, at salig Karsten Matzen havde skænket 70 mark til kirken og 30 mark til fattiggaarden.
109. MATZEN, CARSTEN, kræmmer og kornhandler, raadmand, ejede 1698 et hus i byens andet kvarter med stald, have, to stolestader og en begravelse i kirken. Carsten Matzen viedes den 11. april 1686 til raadmand Hans Herrn enke Marina, datter af Hans Clausen og Sillie Jebsen i Sønderborg, født den 3. januar 1646, død 66 aar, to maaneder og 15 dage gammel den 17. marts 1712, begravet den 31. marts. Raadmand Carsten Matzen, der i aaret 1702 lod prædikestolen i Mariekirken beslaa med grønt fløjl, døde kort før den 2. oktober 1703. Efter enkens død, den 14. februar 1713, fik kirken 100 mark lybsk som gave (obligation i Nicolai Matthiesens hus).
110. MATZEN, CLAUS, søn af raadmand Nis Matzen og Anna Hansdatter, døbt den 15. juli 1637, død før 1711, viet som hr. Claus Matzen den 7. februar 1675 til den dydsirede Anna Jensdatter, formentlig datter af raadmand Jens Jebsen og Mariche Paulsen, døbt den 18. september 1657. Claus Matzen var 1698 ejer af et hus i byens første kvarter med stald, have, fire stolestader og en begravelse i kirken. Vedføjet er: „weil er arm, gehet er wegen der Nahrung frey“.
111. MATZEN, HANS, raadmand og købmand, søn af borgmester Matthias Kremer og Catharina, betalte ved regnskabet den 24. januar 1597 10 rigsdaler til kirken, at han for sig og hustru og arvinger maa lade bygge en arvebegravelse ved siden af faderens. Chr. Knudsen meddeler i bind XXI, side 79, at Hans Matzens hustru Botel Matzen den 3. december 1607 havde rejst et epitafium med følgende navne: Hans Matzen, død den 16. februar 1603, Botel Matzen død den 12. marts 1621; Carsten

Petersen død den 9. september 1601 (sikkert svigersøn); H.S.D. Catharina Carstens død den 1. marts 1599; Carsten Matzen død den 12. november 1599; Maria Matzen død den 3. april 1570; rejst af Botel Matzen den 3. december 1607. (Optegnelser af præsten Carl Hansen, Skamby, 1827 og 1820). Hans Matzen, der ligesom broderen Erik Matzen, hørte til Sønderborgs velhavende købmænd, har i aaret 1600 skænket kirkens døbefont. Epitafiet er forsvundet. Bevaret er gravstenen over Marrin Mattes Dochter fra 1570.

112. HANS MATZEN KLEINSCHMIDT købte i aaret 1624 en arvebegravelse ved taarndøren mod sydvestvæggen for 60 mark. Senere er tilføjet: Denne grav har Hans Matzen Kleinschmidts efterladte enke den 7. februar 1643 arveligt overladt og solgt til Nis Mortensen Kramer for 40 mark lybsk. – Hans Matzen Klejnsmed døde 1641 og der ringedes over ham i dagene fra den 14. til 15. maj. En Hans Kleinschmidt findes i den kirkelige skatteliste fra 1607 med 2 mark. Hans enke Mariane Klejnsmeds døde den 23. februar 1651.
113. MATZEN, JÜRGEN, raadmand 1604, da kirken fik et nyt orgel, døde 1614, udateret. Hans enke Magdalena og arvingerne, boende paa husstedet, betalte 1615 50 mark plus de sædvanlige 5 mark for en begravelse i kirken i den søndre side ved Matz Kremers begravelse. Vedføjet er: „also Jochim Matzen, item Johann og Cathrine Hümbken“. Jochim og Cathrine er formentlig Jürgen Matzens børn. Hustruen nævnes som fadder i „Familienbuch Clausen“ den 11. november 1593. 1622 døde Jochim Matzens moder, ringet den 6. og 7. maj. Jürgen Matzen, der var kirkejurat fra 1579 til 1582, skænkede kort før sin død 60 mark til kirken. I stolestade-registeret 36 b/2 nævnes han i et beboelseshus ved vandet med Jochim Matzen som eftermand.
114. MATZEN, JÜRGEN, guldsmed (se Andreas Kaat, nr. 79) det drejer sig vistnok om den ældre guldsmed Jürgen Matzen, som var gift to gange: a) den 4. juli 1658 med Mergreta Heldt, b) den 16. november 1662 med Maria, Matz Lorentzens datter. Da den næstældste søn kaldes Erik, er Jürgen Matzen formentlig søn af Erik Matzen og nedstammer saaledes fra borgmester Matz Kremer.
115. MATZEN, JÜRGEN, guldsmed, søn af nr. 104, døbt den 20. februar 1659, død før 1711; gift den 1. marts 1685 med jomfru Maricke Hansens datter, efter fadderlisterne datter af Peter Hansen Con-

- terfeier og Metta, sal. Peter Augsborgs datter (daab?), formentlig død 67 aar gammel den 6. december 1727, begravet den 17. december. Jürgen Matzen, der 1695 var deputeret borger og kasserer, findes i indbyggerfortegnelsen fra 1698 som Jürgen Goldschmidt i byens første kvarter med hus og gaardsplads, fire stolestader og en begravelse i kirken.
116. MATZEN, KARSTEN, se nr. 108 og 109!!!
117. MATZEN, NIELS, WEBER. Niels Weber nævnes ved regnskabet i aaret 1700, som ejer af en grav i den lille gang under orgelet, der købtes af hr. Hinrich Meyer. Niels Matzen Weber viedes den 18. juli 1630 til Cathrine Petersdatter. Niels Matzen, der ved kirkeregnskabet den 4. februar 1634 nævnes som kirkejurat, skænkede 1657 sammen med sin hustru en smuk, forgyldt kalk til St. Marielkirken.
118. MATZEN, TYCHO, der var kirkejurat ved regnskabet den 3. februar 1676, købte nævnte dag sammen med gartner Karsten Jacobsen en arvebegravelse i bykirken af sal. Karsten Knutzens arvinger. Den 1. december 1667 viedes Tyge Matzen til Adelheit Maria, datter af afdøde sognepræst Peter Conradi og Anne Marie i Lysabild, født ca. 1649, død som enke Marie Adelheid den 28. oktober 1716, begravet den 6. november. Salig Tyge Matzens enke ejede 1698 et hus i byens første kvarter med stald, have, to stolestader og en hel begravelse i kirken.
119. MEYER, HINRICH, nævnes to gange som køber af en grav i kirken, den 9. februar 1697 da han betalte 10 rigsdaler for en grav under de lange kvindestole, og 1700, da han købte en begravelse i den lille gang under orgelet af Hans Christian Helm; den sidste grav havde før tilhørt Niels Weber, Jens Dahler og Diedrich Eichenbroch (købebrev af 1698 til paaske). 1698 boede Hinrich Meyer i et hus i byens andet kvarter med have, stald, to stolestader og en begravelse i kirken. Mons. Hinrich Meyer viedes den 17. januar 1686 til jomfru Maria Christina Helms, døbt den 2. juli 1662 som datter af raadmand Hans Christian Helm og første hustru Anna Vogt. Den 27. januar 1704 viedes han til jomfru Eleonora Jebsens, form. døbt den 12. maj 1668 som datter af raadmand Matthias Jebsen og Cathrine. Hun blev gift anden gang den 21. oktober 1710 med Jacob Weyser og døde 69 aar gammel den 27. januar 1737 (Lenor Weysers). Hinrich Meyer er formentlig søn af skomager Paul Meyer og Dorothea, døbt i Sønderborg den 18. maj 1660.

120. MORTENSEN, NIS, kræmmer i Sønderborg, kirkejurat ved regnskabet den 10. februar 1637, købte den 7. februar 1643 en arvebegravelse af Hans Matzen Kleinschmidts enke for 40 mark lybsk. Nis Mortensen Kramer viedes den 20. juli 1623 til Kerstin, Peter Andersens datter. Nis Mortensens første hustru døde 1623, udateret.
121. MORTENSEN, PETER, købte den 8. februar 1615 en begravelse i kirken i gangen lige ud for Hans Goldbecks grav for 30 mark. Tidligere, 1603, havde han betalt 20 mark. I listen over kirkeskat af 12. november 1607 findes Peter Mortensen som nr. 2 med 3 mark. Peter Mortensen døde 1640, ringet den 2. marts, hans hustru 1632, udateret.
122. NICOLAI, MICHAEL, magister, fik den 8. februar 1615 som tak for hans lange og tro tjeneste af byens raad overladt en fri arvebegravelse mellem junker von Wallenrodes og mester Hans Goldbecks grav til sig selv, hustru og børn. Af indskriften paa gravkamrets østvæg kunne i 1924 kun navnet og enkelte ord af et skriftsted tydes. (Jeg er opstandelsen og livet). Michael Nicolai, født ca. 1554 i Flensborg, var præst i Sønderborg fra 1586 til sin død den 27. februar 1623. Den 7. februar overtog tingskriver Daniel Christensen denne grav af arvingerne efter afdøde sognepræst Samuel Nicolai i Nybøl. Sidstnævnte var en søn af Michael Nicolai. (Se nr. 28).
123. ORGANIST, ANTHONI. Se PETRI!
124. OTZEN, ADOLF, købmand og raadmand i Sønderborg, graven fundet ved museumsinspektør J. Rabens undersøgelse i aaret 1924. Adolf Otzen fødtes i Aabenraa 1702, døbt reminiscere den 12. marts, søn af Hans Ottesen og Anna Farbers, død 70 aar 6 maaneder gammel den 4. oktober 1772, begravet den 9. oktober; viet i Sønderborg den 30. oktober 1739 til sal. Tycho Clausens enke Anna, datter af Jeppe Hansen Bruhn og Margrethe, død 75 aar 3 maaneder og 12 dage gammel den 20. april 1777. Hendes første mand, hr. Tycho Clausen, døde 44 aar 2 maaneder og 24 dage gammel den 28. maj 1738. Adolf Otzen var raadmand fra 1742 af.
125. PAULSEN, MATTHIAS ejede fjerdeparten af en grav i kirken 1681. Se Hans Petersen Hausvoigt, nr. 46!!! Mathias Paulsen, døbt den 16. april 1624 som søn af raadmand Peter Paulsen og Anna, viedes den 5. november 1648 til Elisabeth Luntz. Matthias Paulsen, der var købmand i fødebyen, døde 1682.

- 125b. PAULSEN, NICOLAI, søn af pensionær Hans Paulsen og Anne Marie Steuermann, født i Sønderborg den 12. juni 1670, fra 1699 pensionær paa Kegnæsgaard, 1705 paa Gammelgaard, 1719 hertugelig overinspektør, 1725 ejer af godserne Ballegaard, Bøgeskov, Skovbølgaard og Kjelstrup, død paa Gammelgaard den 16. august 1728, begravet i Sønderborg kirke den 25. august; viet i Ketting den 26. juli 1699 til Clara Haarmann, datter af Johan Ernst Haarmann paa Gammelgaard, født den 16. april 1673, død den 9. (2.?) juni 1732, begravet i Sønderborg den 20. juni. Prædiken 1728 holdt af sognepræst og provst Johannes Paulsen, Ketting. (Chr. Knudsen, bind XXI, side 159; Patriciske Slægter I, side 232 f.)
126. PAULSEN, PETER, ejede en begravelse i kirken, som blev udvidet til to kister, og han betalte derfor 1642 40 mark lybsk. Peter Paulsen, raadmand og købmand i Sønderborg, fødtes den 28. december 1587 i Adsbøl præstegaard som søn af sognepræst Paul Erasmi (Rasmussen) og Elisabeth Nicolaisdatter, død i Sønderborg den 9. juli 1666; gift den 8. februar 1618 med Anna, datter af land- og tingskriver Claus Petersen og Marina Brandt i Sønderborg, født den 3. januar 1598, døbt den 6. januar, død den 3. februar 1682.
127. PECHMANN, LENERT (Leonhart), hans efterladte enke fik ved kirkeregnskabet 1621 en arvebegravelse i den lille gang paa sydsiden saa bred som to kister for 60 mark lybsk, som hun betalte til borgmester og kirkeværge Thomas Brandt. Lenert Pechmann, der nævnes i den kirkelige skatteliste fra 1607 med 2 mark, døde 1620, ringet den 16. november. Hans enke, hvis navn ikke kendes, døde 1629, ringet den 9. marts (Christoph Pechmanns moder).
128. PECHMANN, LEONHARD, magister, fik den 17. juni 1659 den grav i kirkens sydlige sidegang, der tilhørte formanden i embedet, Johannes Tortzen. Leonhard Pechmann, søn af den senere borgmester Christoffer Pechmann og Magdalene Lorentzen, døbt den 24. august 1623, student i Rostock 1640, i Königsberg 1646. Magister, diakonus i Sønderborg 1659, slotspræst og provst fra 1677 til sin død 1694, viet den 11. september 1659 til Johs. Tortzens enke Birte Jepsens, datter af Jacob Jepsen og Sillie From i Blans.
129. PETERSEN, JOST, borgmester, købte 1613 en begravelse under orgelet mellem kirkedøren og Matz Brandts grav for 50 mark

- lybsk, første lig frit, ved senere aabninger af graven 5 mark. Jost Petersen var raadmand 1602, fra 1611 til 1619 borgmester; han døde 1636, ringet i dagene fra den 24. til 26. februar. 1614 døde hans hustru, udateret.
130. PETERSEN, JÜRGEN, byfoged i Sønderborg, nævnes 1554 blandt raadmændene. 1577 skyldte hans enke 10 mark lybsk for mandens begravelse i kirken. Peter Brunkertsen paatog sig at forrente beløbet, som var betalt 1699.
131. PETERSEN, KARSTEN, fyrstelig naades amtsskriver, købte den 24. januar 1597 en arvebegravelse i kirken for 20 rigsdaler. Under 2. april 1604 meddeles, at amtsskriver Karsten Petersen ligger begravet i gangen ved kirkens søndre dør. Se Hans Matzen nr. 101!
132. PETERSEN, NICKEL, fyrstelig naades hofskræder, døde 1610 (udateret) som Nickel Schnider, borgmester Louwsens svigerfader. Ved regnskabet den 9. januar 1611 blev der til hans enke Botel Nickels overladt en begravelse i kirken indenfor den søndre dør mod øst for 50 mark lybsk. Botel Nickels døde 1618, ringet den 8. maj.
133. PETRI, ANTHONI, sædvanlig kaldt Anthony Organist, købte 1626 en arvebegravelse i den lille gang ved sydsiden for 50 mark. Senere er tilføjet, at præsten Johannes Brandt 1668 fik denne grav; se nr. 12! Anthonius Petri var vistnok søn af Petrus Anthoni, fra 1569 til 1575 diakonus i Broager; han virkede som organist ved Mariakirken og i slotskapellet til omkring 1618, da han afløstes af Jürgen Schmidt. Anthony Organist døde 1630, udateret; hans hustru Anna, datter af sognepræsten Paul Rasmussen og Elisabeth i Adsbøl, født den 13. februar 1576, død i Sønderborg 1639, ringet den 26. oktober. 1640 fik kirken 50 mark lybsk som arv efter hende.
134. RODE, EMKE; 1613 har Claus Rode paa grund af sin salig broders, Emke Røden, død betalt kirken 100 mark lybsk, som udlaaantes til kapellanen Johannes Schlüter. Embke Røden, junkerin, døde 1613, udateret. Emke Røde, fyrstelig naades hofjunker var 1603 fadder ved Claus Petersens søn Hans Clausen.
135. RUHMOR, PETER, ogsaa kaldt Rumor, raadmand, amtsforvalter og herredsfoged i Als Sønderherred, død 1648, ringet to timer, begravet i kirken; gift to gange: a) med N.N. b) 1615 med Anna, datter af Peter Conradi, sognepræst i Lysabild, og Anna Berndes. 1612 var Peter Rumohr fadder som husfoged ved Elisabeth, datter af land- og tingskriver Claus Petersen.

136. SAMLAND, DAVID, amtsforvalter i Sønderborg, død den 10. november 1715, 64 aar gammel; liget førtes den 5. december samme aar med skib til København og begravedes den 22. juni 1716 i Sct. Petri Kirke. Gift to gange: a) oktober 1682 med Anna Maria von Mandern, datter af maler Carl von Mandern den yngre og Elisabeth Rømer, død i Sønderborg 1696; b) med Sophia Maria Otto, død i Sønderborg den 26. oktober 1753, 74 aar gammel, begravet den 2. november. – Til amtsforvalterens hus i byens andet kvarter hørte 1698 stald, have, to stolestader og en begravelse i kirken.
137. SCHNEIDER, HANS JÜRGEN, fik i henhold til kontrakt og udtalelse af borgmester og raad 1681 trediedelen af sal. borgmester Peter Brunckertsens gravsted arveligt. Se dertil Matthias Paulsen (nr. 115) og Hans Petersen Hausvoigt (nr. 46). – Hans Jürgen Schneider, enkemand, viedes den 14. oktober 1677 i Sønderborg til jomfru Anne Marie, datter af kapellan August Brunckertsen i Ulkebøl og Anna Andersdatter Møller.
138. MESTER JÜRGEN N., hofskræder. 1621 betaler fyrstelig naade 50 mark lybsk for mester Jürgen Sniders begravelse. Dette beløb har borgmester Thomas Brandt betalt til orgelbygger Hans Heiden for renovering af orgelet. En Jürgen Skræders hustru og barn døde 1639, ringet den 18. marts. Jürgen Petersen Schnieder døde 1645, 13. maj.
139. SCHORER, JACOB, fyrstelig naades hofpræst, fik den 8. februar 1613 en begravelse mellem stolestaderne i gangen for 40 mark lybsk og 5 mark for hver begravelse. Hr. Jacoby Schorus afløste i aaret 1605 Petrus Fabritius.
140. SCHWARFFER, ASMUS, fik i aaret 1621 en arvebegravelse, to kister bred, i taarnet ved sydsiden nærmest Jost Petersen for 50 mark lybsk og 5 mark for hver begravelse. (Noteret 1623). Den 4. februar 1657 fik borgmester Nicolaus Brandt denne begravelse. Asmus Svarver (Drejer) = Jensen var kirkejurat ved regnskabet den 4. februar 1622, hvor han kaldes Asmus Jensen. Han var gift to gange. 1625 døde hans moder (udateret), 1629 den 7. august ringedes der over hans hustru, og den 31. januar 1630 viedes han til Cathrine Andersens. Den 9. februar 1634 viedes Cathrine, Asmus Svarfers enke, til Peter Bendixen.
141. SCHWIEN, HANS JØRGENSEN, kornskriver, findes 1698 som Hans SCHWIEN i et hus i byens andet kvarter med stald, have, to stolestader og en begravelse i kirken. Hans Jørgensen, fyrstelig

- naades kornskriver, viedes den 26. oktober 1662 til Ellina, datter af fyrstelig naades herredsfoged (salig) Bartel Jürgensen og Margrethe von Köellen; hendes daab mangler i kirkebogen.
142. SIIMENSEN, HANS, amtsskriver i Sønderborg, formentlig død den 25. januar 1627, ringet i dagene fra den 26. til 29. januar, viet den 23. november 1623 til Cathrine, datter af foged Thomas Küchelmohr. Hun blev den 7. februar 1630 gift med køkken-skriver David Herrn. Kapellan Johs. Tortzen, som 1621 havde faaet en begravelse i kirkens midtergang, overlod den i 1627 for 70 mark lybsk til fyrstelig naades amtsskriver Hans Simonsens enke.
143. SLÜTER, JOHANNES, født i Sønderborg 15. . som søn af Jürgen Slüter, studerede i Rostock, rektor ved Sønderborg latinskole, diakonus fra 1606 til sin død den 10. juli 1617 (ringet den 11. juli, gift med Engeborch, som den 3. maj 1618 blev gift med eftermanden i embedet, Johs. Tortzen, der 1626 fik Slüters grav i kirken.
144. SMIT, CLAUS, ved kirkens regnskab blev der modtaget begravelsespenge for Jürgen Lousen og Claus Smit, 20 mark, som betales den 12. januar 1580.
145. STEFFENS, MARINA. Se borgmester Thomas Brandt nr. 19. Marina Steffensdatter nævnes som fadder i Familienbuch Clausen den 26. december 1599; hun er sikkert datter af Steffen Michelsen, hvis hustru (enke) Kirsten var fadder den 9. juni 1595 og den 6. januar 1598.
146. STEUERMANN, HEINRICH, blev den 4. februar 1669 ved kirke-regnskabet indskrevet for den arvebegravelse i gangen ved den nedre kirkedør foran orgelet, som før tilhørte Hans Matzen. Hinrich Steuermann, søn af fyrstelig amtsforvalter og raadmand Johannes Steuermann og Birgitte Jebsen, døbt i Sønderborg den 7. oktober 1638 og viedes den 1. november 1667 til Lische Thur, formentlig datter af fyrstelig sekretær Georgius Thur og Lucie Schürmans, formentlig døbt i tiden efter 1640 (lakune i daabsregisteret).
147. STEUERMANN, JOHANNES, fyrstelig amtsskriver og raadmand i Sønderborg. Se Johannes Brandt (nr. 12) og Anthoni Petri (nr. 123). Johannes Steuermann, søn af købmand og handelsmand Heinrich Steuermann (fra Østrig), døde før den 7. september 1655. Hans hustru Birgitta, datter af amtsforvalter Hans Jebsen og Cathrine von der Wetering, døbt den 16. oktober 1621, nævnes som fadder den 4. oktober 1664.

148. TEGELMEISTER, HANS, raadmand og kægner i Sønderborg, betalte 1626 70 mark for en arvebegravelse til tre kister i den lille gang paa nordsiden ved hertuginde's lille stolestade, desuden de sædvanlige 5 mark for hver begravelse. Hans Tegelmeister er formentlig søn af Peter Tegelmeister, nævnes første gang i kirke-regnskaberne 1625, ogsaa 1634 og 1641, død den 21. februar 1645, ringet i dagene fra den 22. til 24. februar; gift a) med N.N., der døde 1623, ringet den 28. april; b) den 24. september 1626 med jomfru Anna Bruns.
149. THOMSEN, JOST, havde 1698 et hus i byens første kvarter med stald, have, tre stolestader og en begravelse i kirken. Han var søn af raadmand Jost Thomsen og første hustru Birte Cruckow, døbt den 24. februar 1661, viet ca. 1690, begge døde før 1711. Hustru formentlig datter af Jens Lassen i Dyndved, Egen sogn.
150. THOMSEN, THOMAS, krægner, sædvanlig kaldt Thomas Cramer, ejede 1698 et hus i byens andet kvarter med en have og et stolestade i kirken, desuden som hr. Thomas Thomsen et hus i byens første kvarter med tilbygning, stald, kaalgaard, to stolestader og en begravelse i kirken. Thomas Thomsen, søn af raadmand Jost Thomsen og N.N., døbt den 30. oktober 1642 og var død ved datteren Ingeborgs vielse den 24. april 1708. Han var gift to gange: a) den 15. januar 1665 med Margrethe, datter af køkken-skriver David Herrn og Marina Hennings, døbt den 2. juli 1648; b) den 6. april 1684 med Anne Marie Jebsen, datter af borg-mester Alexander Jebsen og Ingeborg Lange, døbt den 14. oktober 1664, død 76 aar – to maaneder gammel 1740, begravet den 26. august.
151. THORMÖHLEN, HARMEN, 1688 købte hr. Hans Bugislaus Carstens af sal. Harmen thormöhlen's enke Cathrine en begravelse i kirkens store gang. Harmen Thormöhlen viedes den 15. juni 1645 til Kathrine Knudtzes. Ved daaben af datteren Cathrine den 7. marts 1651 kaldes manden Harmen zur Mohlen.
152. THORTSEN, JOHANN, raadmand fra 1753 til 1760, søn af Matthias Thortsen og Anna i Sønderborg, døbt invocavit 1706, død den 13. oktober 1760, begravet den 21. oktober; gift a) den 18. januar 1732 med Anna, datter af sal. Hans Kath og Auguste Dorothea Louise Bing, døbt den 4. december 1712, død den 20. januar 1741; b) i Egen torsdag efter cantate 1743 med Anna Petersen fra Østerholm, datter af forpagter (senere herredsfoged) Peter Madsen og Eleonora Elisabeth Brandt, født ca. 1722, død 78

- aar gammel den 25. februar 1800. En datter Anna, døbt den 12. februar 1747, døde samme aar den 12. december og begravedes den 18. december i kirken uden salmesang.
153. THUER, ANTONI GÜNTHER, viet den 11. oktober 1663 til Magdalene Sibille, datter af Joachim Ernst Baltzer og Maria paa Majbølgaard. Hr. HANS CHRISTIAN THUR (broder til førstnævnte), døbt den 15. april 1634, søn af fyrstelig sekretær Georgius Th. og Lucia Schürmans, viet den 21. maj 1671 til hr. Peter Brandts datter Sibilla Elisabeth, død 74 aar gammel den 15. maj 1729, begravet den 24. maj. 1698 nævnes salig Thuren hus i byens andet kvarter med have, en lille stald, to stolestader og en grav i kirken.
154. THUER, GEORG, fyrstelig naades sekretær, viedes den 7. juni 1629 til Lucia Schürmans. Ved kirkeregnskabet den 11. februar 1646 købte han en arvebegravelse i kirken for 30 rigsdaler og det sædvanlige gebyr ved hver begravelse. Graven laa halvt ud under den store gang mellem tidligere sekretær Johs. Hildesheims og nuværende forvalter Hans Jepsens grave og naaede ind under kvindestolene. Den 12. juli 1671 fik kirken som arv efter salig hofraad Georgius Thur 50 rigsdaler, og hospitalet fik ligeledes 50 rigsdaler.
155. TORTZEN, JOHANNES, kapellan i Sønderborg, fik 1621 en arvebegravelse i kirkens midtergang, to kister bred, for 60 mark lybsk. Graven, som han maatte lade mure, laa ved siden af Jesper Becker. 1627 overlod han graven til fyrstelig naades amtskriver Hans Siimensens enke for 70 mark lybsk. (Se nr. 132). Aaret før havde Johan Tortzen faaet Johs. Slüters gravsted (se nr. 133). Johannes Thorsen, født i Flensborg ca. 1593, imm. Rostock 1614, diakonus i Sønderborg fra 1617 til sin død den 20. december 1658; gift to gange: a) den 3. maj 1618 med Johs. Slüters enke Ingeborg, der døde den 19. januar 1638 (ringet den 20.-22. januar); b) den 5. maj 1639 med Biritte, datter af sal. Jacob Jepsen og Sillie From i Blans. (Se Leonhard Pechmann, nr. 118).
156. v. TRAMP, GREVE PHILIP DETLEF, kommandør ved et kavalleriregiment i Sønderborg, født den 12. juli 1678, død den 24. november 1750. Hustru: Charlotte Amalie, født den 2. januar 1689, død den 17. november 1750, begge begravet i kirken den 1. december. Søn: Christian Detlef, greve v. Tramp, kaptajn, født den 3. december 1720, død den 29. november 1750, begra-

- vet den 4. december. Datter: Komtesse C. L. v. Tramp, født den 25. november 1722, død den 17. juli 1742, begravet den 21. juli. Desuden komtesse Sophia Magdalena von Trampe, født den 2. juli 1729, død den 9. oktober 1780, begravet den 16. oktober. Dagen efter blev der ringet for hende i 6 timer, og der betaltes 18 mark i klokkepenge. Graven laa i kirkens hovedgang. Gravstenen staar mod nordvæggen foran orgelet. Ved gravens undersøgelse i efteraaret 1924 var indskriften vedrørende den sidst afdøde datter endnu læselig.
157. TUGESEN, JÜRGEN, skipper og ottemand i Sønderborg, oldermand for skipperlavet fra 1703 til 1718, boede 1698 i byens andet kvarter, hvor han ejede et hus med gaardsplads, lagerbygning, to stolestader og en begravelse i kirken. Han var søn af deputeret borger Tüge Jürgensen og Maricke Hansdatter, født 1652, døbt efter den 27. juni (udateret), død 65 aar 4 maaneder og 11 dage gammel den 6. oktober 1717, begravet til froprædiken den 11. oktober; viet den 16. oktober 1692 til Margrethe, datter af raadmand Jens Jebsen og første hustru Maricke Paulsen, døbt den 10. september 1671, død 65 aar 4 maaneder gammel den 31. december 1736, begravet den 5. januar 1737.
159. VETTE, EBERHARD, vesperpræst i Sønderborg fra 1693 til 1736 og formentlig tillige konrektor ved byens latinskole fra 1698, søn af sognepræst i Ullerup Jacob Vette og Mette Holst, født den 11. oktober 1666, død den 9. august 1736, begravet den 21. august, viet den 14. november 1693 til Eleonora, datter af rektor Friedrich Christiani og Anne Marie Jensen, født den 9. marts 1675, døbt den 14. marts, død den 27. august 1749, begravet den 4. september. Ved kirkeregnskabet den 6. februar 1703 fik Eberhard Vette som anerkendelse for sin trofaste tjeneste i kirken overladt en grav, der laa nær ved den øverste kirke-dør i den lille gang mellem Jens Jebsens og sekretær de Bährs grave. Desuden fik han lov til yderligere at lade graven udgrave og mure. – Denne grav er den eneste, der endnu har bevaret hvælvingen, og der findes indskrifter baade paa denne og væggene. Her hviler pastor Vette med sin hustru og mindst otte børn, der døde i tiden mellem 1697 og 1730. Se svigersønnen Gerhard Clausen, nr. 32!
160. VIETH, HANS LORENZEN (ogsaa Hans Lorenzen Vieth Becker) købte ved kirkeregnskabet 1687 en grav i kirken i den store gang efter Matthias Paulsen. Hans Lorenzen Vieth, der her betegnes

som bager og købmand, var død 1698, da hans enke nævnes i indbyggerfortegnelsen med et hus i byens første kvarter, til hvilket der hørte stald, sidehus, kaalgaard, to stolestader og en begravelse i kirken. Hr. Hans Lorenzen Becker viedes den 30. august 1674 til jomfru Anna Paulsen. Han er sikkert søn af den Hans Lorenzen, der den 11. oktober 1652 viedes til Marine Vietz, og døbt den 21. marts 1656. Hans hustru Anna er datter af sognepræst i Højer Paul Petersen og Ester Højer. Blandt fadderne findes den 30. april 1680 hr. Hans Viet fra Fyn.

161. VINSCHENKER, ESCHEL, gav ved kirkeregnskabet den 29. januar 1591 for sin begravelse 10 mark 5 skilling. Yderligere oplysninger om ham savnes.
162. VOGT, JENS, DEN ÆLDRE (Jens Bendixen), se Lorenz Lorenzen nr. 79. 1647 den 3. februar betalte Hans Voget den ældre (skal sikkert være Jens Vogt) 30 mark til kirken for udvidelse af graven ind under mandsstolene. Vedføjjet er, at hr. Hans Bugislaff Carstens den 8. februar 1688 har graven som ejer af samme hus. Jens Vagett viedes den 29. november 1635 til Anna Sabina Schorg. 1647 skænkede Jens Vogt den ældre og hustru Anna Sabina en smuk solvflaske til sygekommunion. 1650 mod paaske fik kirken 200 mark lybsk efter Anna Sabina, Jens Vogt den ældres hustru.
163. VOGT, JENS, DEN YNGRE (den 20. november 1642 som fadder hos Nis, Jens Vogts søn, unge Jens Vogt eller Bendixen). Ved regnskabet den 3. februar 1659, da Matthias Paulsen var jurat, købte hr. borgmester Nicolay Brandt en begravelse i kirken af Jens Vogt den yngre og Cathrine Peters(?), som laa under orgelet ved sydsiden (se Jacob Jensen nr. 75). Den 20. juni 1653 viedes Jens Voigt til Cathrine, datter af amtsskriver Jørgen Jensen i Nordborg.
164. VOLCKQUARTSEN, KARSTEN, betalte 1587 10 mark til kirken for sin moders begravelse. Carsten Volquartsen, der findes i den kirkelige skatteliste med en aarlig afgift paa to mark, er formentlig søn af borgmester Andreas Volquartsen i Sønderborg, der nævnes 1548 og 1554. Karsten V. var kirkejurat 1591 og 1592, og hans navn findes desuden i stolestade-registeret side 13, nr. 1.
165. VOSS, BIRTE; hendes begravelse i kirken blev 1671 af raadmand Alexander Jepsen solgt til Hans Jepsen Kramer (se nr. 64). Birrite Voss, datter af raadmand Hans Voss og Marina, døbt den 28. juli 1622, død før den 15. februar 1671; gidt to gange:

- a) 1641 med præsten Johannes Brandt, søn af raadmand Matthias Brandt og Margrethe, født 1589, død den 11. april 1654; b) den 4. september 1659 med Hinrich Hinrichsen Weinschenk. Etatsraad Johan Monrad fortæller i sin selvbiografi, at faderen tog ham med paa rejser, paa Alszøe dett smuche Oxbølle, Kettinge, i Sønderborrig til Brandts och Birritte Fossis, och de dejlige Hafwer.
166. VOSS, HANS, raadmand i Sønderborg, enke Marina købte ved regnskabet den 4. februar 1624 en begravelse i kirken i den lille gang ved sydsiden og betalte den med 60 mark lybsk. Hans Voss maa være død før. Marin Voss viedes den 7. oktober 1627 til den senere raadmand Johan Übbing. Efter indskriften paa gravens nordvæg døde hun den 23. november 1631, ringet den 24. november. I graven staar tre kister, og en delvis ulæselig indskrift beretter, at en kvinde, maaske Hans Voss' moder eller svigermoder, er afgaaet ved døden i august 1625 i en alder af 71 aar og tre maaneder. Hans Voss var gift 1615, da et af hans børn døde i dette aar.
167. VON WALLENRODE, junker, grav i kirken nævnes i aaret 1615, da magister Michael Nicolai fik sin grav mellem junkerens og mester Hans Goldbecks grav ved kirkens nordvæg. Hinrich von Wallenrode omtales ved regnskabet for aarene 1600 og 1601, der holdte hos kirkejuraterne, mester Valentin uth der Mølen og Jens Vaget.
168. WEBER, NIELS, omtales som ejer af et gravsted i kirken, da hr. Hinrich Meyer (nr. 109) overtog det efter Hans Christian Helm. Muligvis drejer det sig om NIELS MATZEN WEBER, der 1646 fik stolestade side 14, nr. 2, som 1674 overtoges af barber JENS DALLER, der ogsaa fik det nævnte gravsted efter væveren. Niels Matzen, væver, viedes den 18. juli 1630 til Cathrine Petersdatter. Niels Matzen, der 1633 var kirkejurat, skænkede 1657 sammen med sin hustru Cathrina et alterbæger til kirken. – Jens Daller, barber, viedes den 6. november 1664 til salig Matthias Matzens datter Cathrine; den 19. februar 1682 blev hun gift anden gang med barber Johan Nissen.
169. WEINSCHENK, HINRICH JACOBSEN, se nr. 58!
170. WULFFSTORP, SIUERDT, raadmand i Sønderborg, nævnes første gang i kirkens regnskab for 1605, død 1634, ringet for ham den 5. april. I kirkeregnskaberne fra Als nævnes han flere gange, da han kober kirkernes korn, saaledes i Notmark og Ketting, hvor

han kaldes Wolstrup. Vedrørende graven i kirken se Frantz Hinrich nr. 34. I den kirkelige skatteliste fra 1607 findes Siwerdt Wulffsdorf med en aarlig afgift paa 3 mark. Ellers omtales af denne familie kun Anna Wulfstorp (moderen?), som 1590 for vin og oblater fik 2 mark 5 skilling og 3 penning.

171. ÜBERWASSER, HINRICH, raadmand og købmand i Sønderborg købte Heinrich Jacobsen Weinschenkers hus (se nr. 58) og fik samtidig en arvebegravelse i kirken (noteret den 17. februar 1689). Hinrich ÜBERWASSER nævnes 1698 i et hus i byens første kvarter, til hvilket der hørte gaardsplads, stald, kaalgaard, udenfor byen, to stolestader og en begravelse i kirken. Hinrich ÜBERWASSER, der ikke er født i Sønderborg, døde 80 aar 6 maaneder gammel den 16. marts 1719, begravet den 30. marts; gift to gange: a) den 25. november 1677 med Cecilie Jebsen, formentlig datter af Hans Jebsen Kramer, døbt den 17. april 1659; b) den 15. april 1683 med jomfru Magdalene Pechmann, datter af Christopher Pechmann og Birte født Steuermann, døbt den 14. juli 1666.

172. ZOFFMANN, JOHANN GOTTFRIED, kongelig husfoged, købte den 7. februar 1708 af klosterforstander, senere raadmand David Boy en grav i kirkens store gang med den derpaa liggende gravsten. Graven laa ved siden af raadsstolene og hørte til det hus, der ejedes af salig hofraad Antoni Günther Thur (se nr. 143). Johann Gottfried Zoffmann døde 67 aar 11 maaneder og to uger gammel den 29. september 1727, begravet den 11. oktober. 1691 fik han under 22. september tilladelse til hjemmevielse med Dorothea, datter af borgmester Alexander Jebsen og Ingeborg Lange, døbt den 10. marts 1767, død 73 aar 3 maaneder – 4 dage gammel 1740, begravet den 4. juni. Gottfried Zoffmann fik et hus i nærheden af slottet, der hidtil havde tjent som bolig for hofpræsten. Huset var meget brøstfældigt, og Zoffmann forpligtede sig til at lade det istandsætte og senere at vedligeholde det. – 1700 skænkede kongelig husfoged Johann Gottfried Zoffmann til forbedring af kirkens musik en fuldstændig musikalsk aargang paa fem stemmer, komponeret af Nic. Niedten, organist i Sondershausen, og 1701 fik kirken et par klingpunge af husfogeden.

NOTER OG HENVISNINGER

I de følgende henvisninger og kilder til enkelte numre er museumsinspektør Jens Rabens sidst udsendte bog om St. Marie Kirken i Sønderborg benyttet, da den i tyverne trykte bog „Vor Hjemstav“ længe har været udsolgt. Henvisningerne under navnet Raben gælder epitafierne og gravkamrene i kirken.

Nr. 1. Raben, side 46 og 60, nr. 35. – Nr. 2. Kirkens donationsbog 1647. – Nr. 4. Epitafium, Raben, side 37–38. – Nr. 5. Joh. Boldich: Leichpredigt bey der Leichbegängnis der Frawen Maria Baltzarinnen des Herrn Joachim Ernst Baltzarn Hertzvieligeliebten Haus Ehre. Schleswig 1670. – Nr. 6. Raben, side 65. – Nr. 11. Raben, side 65. – Nr. 13. Raben, side 35–36 og side 62, nr. 41. – Nr. 15. Raben, side 64. – Nr. 16. Raben, side 63, nr. 49. – Nr. 19. Raben, side 63, nr. 49. – Nr. 20. Raben, side 43–45. – Nr. 25. Raben, side 58, nr. 24. – Nr. 27. Raben, side 64. – Nr. 32. Raben, side 63, nr. 57. – Nr. 40. Raben, side 42–43, Epitafium. – Nr. 41. Hans Goldbecks epitafium, Raben side 40–41 og side 57, nr. 8. – Nr. 42. Raben, side 58, nr. 23. – Nr. 43. Raben, side 65. – Nr. 45. Raben, side 64, kirkens donationsbog 1641. – Nr. 47. Raben: Minder fra det gamle Sønderborg, 1947, side 36. – Nr. 49. Kirkens donationsbog 1668 og 1677. – Nr. 50. Sønderj. Aarbøger 1891, side 42, 1892, side 286 f. 1897, side 101 og 109. – Nr. 54. Raben, side 62, nr. 44. Kirkens donationsbog 1656 og 1659. – Nr. 58. Raben, side 64, nr. 60. – Nr. 59. Personalthistorisk Tidsskrift 1947, side 66–79. – Nr. 63. Epitafium, Raben, side 39–40. – Nr. 70. Raben, side 62, nr. 45. – Nr. 73. Raben, side 64. – Nr. 75. Raben, side 63, nr. 49. Gravstenen fra 1693, der er meget slidt, ligger ved dr. med. Thedes hus i Augustenborg. – Nr. 78. Raben, side 36–37. – Nr. 82, side 58, nr. 22 hos Raben. – Nr. 83. Raben, side 60, nr. 33. – Nr. 90. Raben, side 58, nr. 17. – Nr. 92. Raben side 62, nr. 43. – Nr. 94. Christian Knudsens samlinger til en beskrivelse af øen Als, I, side 65. – Nr. 99. Ligprædiken af magister Johannes Brandt, Rostock 1650, Christian Knudsen, bind XXI, side 18. – Nr. 100. Raben, side 60, nr. 32. – Nr. 105, Chr. Knudsen XXI, side 78. – Nr. 111. Christian Knudsen, XXI, side 79; Raben, side 26–28. – Nr. 112. Raben, side 65. – Nr. 113. Raben, side 64. – Nr. 122. Raben side 57, nr. 7. – Nr. 123. Raben, side 64. – Nr. 124. Raben side 61, nr. 36. – Nr. 127. Raben, side 64. – Nr. 129. Raben, side 64. – Nr. 133. Raben, side 64. – Nr. 135. J. Smith: Slesvigske Amtsforvaltere, side 67–68. – Nr. 136. J. Smith: Slesvigske amtsforvaltere, side 69. – Nr. 139. Sønderborg kirkeregnskabsbog side 1 b (Byens præster fra 1550 til 1880). Nr. 140. Raben, side 64. – Nr. 142. Raben, side 61, nr. 40. J. Smith: Slesvigske amtsforvaltere, side 67. – Nr. 144, kirkeregnskabsbogen, side 15 b. Claus Smit havde testamenteret kirken 5 mark. – Nr. 145. Familienbuch Clausen i rigsarkivet, side 5. – Nr. 147. J. Smith: Slesvigske amtsforvaltere, side 66–67. – Nr. 156. Raben, side 46–47 og side 61, nr. 37. – Nr. 159. Raben, side 63, nr. 57. – Nr. 165. Johan Monrads selvbiografi, udg. af S. Birket Smith (1888). – Nr. 166. Raben, side 63, nr. 51. – Nr. 167. Raben, side 17 og 57, nr. 6. – Nr. 172. Christian Knudsens samlinger, bind IV, side 42–44.